

ornamo

2017

TOIMINTAKERTOMUS

ORNAMON VUOSI 2017 LUKUINA

AVOINTA TYÖPAIKKAA
ORNAMON VIIKKO-
KIRJEESSÄ

= **39** + **31** +

HAKUA
SISUSTUS-
ARKKITEHDEILLE

HAKUA
PALVELU-
MUOTOILJOILLE

- UX DESIGNEREITÄ
- SUUNNITTELIJOITA
- TUOTTAJIA
- PROJEKTI-
PÄÄLLIKÖITÄ
- LEHTOREITA
- TAITEILJOITA

D Finnish
Designers
-HAKUPALVELUSSA
YHTEENSÄ:

= **672** + **80**

PORTFOLIOTA

VERKKOKAUPPAA

72 430

KÄVIJÄÄ ORNAMON
JA DESIGNMUSEON
JUHLANÄYTTELYSSÄ

+ **1315** +

OSALLISTUJAA
KOULUTUKSISSA JA
TAPAHTUMISSA

 10

PAIKKAKUNTAA
MUKANA
TOIMINNASSA

133

UUTTA
OPISKELIJAJÄSENTÄ

+ **18** +

VIERAILUA, LUENTOA
JA YHTEISTYÖ-
PROJEKTIA

6

PAIKKAKUNNAN
OPPILAITOKSISSA

SISÄLLYSLUETTELO

- 4. Toiminnanjohtajan katsaus
- 5. Jäsenpalvelu ja järjestötyö
- 10. Koulutukset ja tapahtumat
- 17. Tutkimukset
- 20. Näkyvyys ja edunvalvonta
- 24. Hankkeet
- 30. Toimintaympäristö
- 32. Ihmiset, organisaatio ja talous

TOIMINNANJOHTAJAN KATSAUS VUOTEEN 2017

Ornamon toiminnassa keskityttiin vuonna 2017 jäsenpalveluiden laadun ja saavutettavuuden parantamiseen sekä alueelliseen toimintaan.

Ornamon jäsenpalvelu vahvistui uusilla koulutuksilla ja entistä kattavammalla jäsenneuvonnolla. Neuvonta alan sopimuksista, palkoista, rahoituksesta ja kansainvälisistä kontakteista on jäsenille keskeistä, mikä näkyi koulutusten ja neuvonnan sisällöissä sekä Ornamon julkaisutoiminnassa ja viestinnässä.

Ornamo järjesti vuoden aikana ennätysmäärän koulutuksia. Koulutuksia järjestettiin eri puolilla Suomea, minkä lisäksi valtakunnallista saavutettavuutta lisättiin etälähetyksillä. Ornamon aluetoiminta jalkautui uusille paikkakunnille tapaamisten ja koulutusten muodossa.

Myös Ornamon tapahtumavuosi oli ennätyksellinen, Suomi 100 -juhlavuoden innoittamana. Muotoilijoiden ja taiteilijoiden monipuolistuva työkenttä näkyi tapahtumissa, joiden teemoina olivat muun muassa monialainen verkostoituminen sekä muotoilun tuottama lisäarvo muille aloille.

Vuoropuhelu jäsenten kanssa nousi keskeiseksi alan edunvalvontatavoitteiden määrittämisessä. Jäsenneuvonnan kautta nousi esiin alan tärkeitä haasteita, minkä lisäksi kyselytutkimukset ja jäsenpalvelukysely toivat esiin jäsenten näkemyksiä. Jäsenten asiantuntemuksen hyödyntäminen on tärkeä osa Ornamon tekemää muotoilualan kehittämis- ja vaikuttamistyötä.

Ornamon keskeisiä edunvalvontatavoitteita vuoden aikana olivat ammattilaisten ansaintalogiikan edistäminen, muotoilun hyödyntäminen julkisella sektorilla, taiteen ja muotoilun hyödyntäminen rakennetun ympäristön suunnittelussa, uusien työnvälitystapojen löytyminen sekä muotoilun korkeakoulutuksen kansallisen kehittäminen osaamisen laadun ja laadullisen työllistymisen parantamiseksi.

Kansainvälisyyden saralla Ornamo jatkoi yhteistyötään alan järjestöjen kanssa sekä tarjosi jäsenilleen kansainvälisiä verkostoitumismahdollisuuksia eri tilaisuuksissa. Englanninkielinen viestintä sai lisää painoarvoa Ornamon omissa ja kansainvälisten järjestöjen viestintäkanavissa.

Salla Heinänen
Toiminnanjohtaja

Tukea uralle, tärkeitä päätöksiä

JÄSENPALVELU, JA JÄRJESTÖTYÖ

Ornamo on aktiivinen ja elävä ammatillinen yhteisö, jonka monialaisella jäsenistöllä on keskeinen rooli järjestön palveluiden ja tapahtumien kehittämisessä. Vuonna 2017 Ornamossa kiinnitettiin erityistä huomiota jäsenpalveluiden laatuun ja kehittämiseen. Jäsenpalvelukyselystä ilmeni, että Ornamon lakipalvelu, viestintä ja edunvalvonta lukeutuvat järjestön tärkeimpiin palveluihin.

Järjestötoiminta oli vilkasta. Jäsenjärjestöt toimivat aktiivisesti ja Ornamon hallitus järjesti historiallisen nimiäänestyksen, johon jäsenistö otti aktiivisesti osaa.

Muototalo Bravoon ja kuvitusagentuuri Napa Agencyn tuotekonseptissa yhdistyvät muotoilu ja kuvitus. Yritykset esittelivät uuden konseptin Ornamon Design Joulussa.

Lakineuvonta on suosittu jäsenpalvelu

Ornamon lakimiehen neuvonta oli vuonna 2017 yksi Ornamon suosituimmista jäsenpalveluista. Eniten neuvontaa kaivattiin sopimusoikeudellisissa asioissa mm. suunnittelu-, lisenssi- ja yhteistyösopimuksiin liittyen. Kysymyksiä tuli paljon myös aineettomiin oikeuksiin ja palkkoihin liittyen.

Asiantuntijat antavat tukea rahoitushakuun ja osaamisen konseptointiin

Jäsenet saavat Ornamon asiantuntijoilta henkilökohtaista tukea, neuvontaa ja sparrausta mm. rahoituksen hakemisessa, osaamisen konseptoinnissa ja yritystoiminnan kehittämisessä.

Esimerkiksi näissä neuvottiin:

- Portfolion ja taiteilijaesittelyn laatiminen
- Teosten hinnoittelu
- Apurahojen ja rahoituksen hakeminen
- Kansainväliset kontaktit

LAKIMIES
VASTAANOTTI
ORNAMON JÄSENILTÄ

377

YHTEYDENOTTOA
VUODEN AIKANA.

320 VUONNA 2016

Finnishdesigners.fi tavoittaa ostajat

Ornamon Finnishdesigners.fi-portfolioalusta kokoaa muotoilupalvelujen, tuotemuotoilun ja taidekäsityön tekijät sekä verkkokaupat yhteiselle alustalle. Maksuton portfolio sekä linkki verkkokauppaan ovat ornamolaisten jäsenetuja.

Finnishdesigners.fi tavoittaa muotoilun, suunnittelupalvelujen ja taiteen ostajat. Vuonna 2017 verkkosivustolla oli 44 978 kävijää. Joulukuussa Finnishdesigners.fi:n kampanja näkyi Kauppalehden etusivulla 300 000:lle kävijälle.

FINNISHDESIGNERS.FI:

672

PORTFOLIOTA

80

VERKKOKAUPPAA

652/54 VUONNA 2016

**Maksuton portfolio sekä linkki verkkokauppaan
ovat ornamolaisten jäsenetuja.**

Sopimus pohjat, palkkatilastot ja residenssit löytyvät jäsensivuilta

Ornamon jäsensivujen kehitystyö jatkui vuoden aikana. Kehitystyössä oli apuna Lahden ammattikorkeakoulun muotoilun opiskelija **Daniel Palatz**, joka oli kuuden kuukauden harjoittelussa Ornamon toimistolla. Daniel tutki palvelumuotoilun keinoin Ornamon jäsensivujen toimivuutta ja sisältöjä sekä teki esityksen jäsensivujen parantamiseksi.

Näitä palveluja hyödynnettiin Ornamon jäsensivuilla eniten

- Sopimus pohjat
- Palkkatilastot
- Apuraha- ja residenssikalenteri
- Rahoitusinfo
- Teosmyynti-info

Jäsenet arvostavat Ornamon viestintää

Viikoittainen jäsenkirje sekä Ornamon lehti ovat arvostettuja jäsenpalveluita, ilmenee syksyllä toteutetusta jäsenpalvelukyselystä.

Ornamon sähköinen viikkotiedote lähetetään jäsenille joka torstai. Se kokoaa yhteen alan työpaikat, koulutukset, näyttelyt, uutiset ja apurahat. Ornamon lehti ilmestyy neljä kertaa vuodessa ja se postitetaan jäsenille.

Ornamon asiantuntemus arvossa, kritiikkiä pääkaupunkikeskeisyydestä

Syksyllä 2017 toteutetussa Ornamon jäsenpalvelukyselyssä 85 % vastaajista oli sitä mieltä, että Ornamolla on hyvä tai erinomainen tuntemus muotoilualasta. 73 % vastasi, että Ornamon toimiston henkilökunta tuntee Ornamon jäsenen ammatillisia haasteita hyvin tai erinomaisesti.

Kyselyyn vastasi 380 Ornamon jäsentä. Kysely toteutetaan kolmen vuoden välein.

Mielikuva Ornamosta on kauttaaltaan parantunut vuodesta 2014, mutta kehitettävääkin löytyy.

Yli puolet vastaajista piti Ornamoa tasapuolisena ja oikeudenmukaisena. Luku on noussut vuodesta 2014, mutta tasapuolisuudessa on silti vielä parantamisen varaa. Erityisesti Ornamo sai kritiikkiä pääkaupunkikeskeisyydestä.

Ornamon tärkeimpinä jäsenpalveluina pidettiin viestintää, edunvalvontaa ja lakipalveluita. Edunvalvontaan toivottiin lisää palkansääjien huomiointia.

Vuoteen 2014 verrattuna Ornamon jäsenpalveluista erityisesti lakimiehen palvelut ovat nousseet entistä tärkeämmiksi. Vain 8 % vastaajista olisi valmiita vähentämään lakimiehen palveluita, jotta muihin itselle tärkeisiin palveluihin voitaisiin panostaa enemmän. Vuonna 2014 jopa 30 % vastasi, että päivittäisiä juristipalveluita toimistolla voitaisiin vähentää.

188

REKRYILMOITUSTA
JULKAISTIIN VUODEN
AIKANA ORNAMON
VIKKOTIEDOTTEESSA.

ENITEN REKRYTOITIIN
SISUSTUSARKKITEHTEJA:

39

PALVELUMUOTOILIJOITA:

31

Jäsenjärjestöt juhlivat

Ornamon jäsenjärjestöt ja intressiryhmät viettivät vuonna 2017 juhluvuosiaan, jakoivat jäsenilleen tunnustusta ja järjestivät kiinnostavia tapahtumia. Ornamon jäsenjärjestöt ja intressiryhmät kokoavat yhteen muotoilun ja taiteen eri alojen ammattilaisia kehittämään oman ammattialansa asemaa ja tunnettavuutta, verkostoitumaan sekä edistämään jäsenistön äänen kuulumista Ornamon edunvalvontatyössä.

Teolliset muotoilijat TKO

TKO juhlisti 50-vuotista taivaltaan tuomalla esiin teollisen muotoilun merkitystä eri aikakausien ammattilaisia kokoavalla videosarjallaan. TKO:n 50-vuotisjuhlissa Designmuseolla teollisen muotoilun nykytilasta keskustelivat **Mikko Koivisto** (Hellon), **Simo Säde** (Digitalist Group), **Wille Hujanen** (Zaibatsu Interactive/Firstbeat Technologies), **Kirsi Svärd** (ED Design), **Tuomas Manninen** (Osuuspankin muotoilutiimin vetäjä) ja **Ulla-Kirsti Junttila**.

Taiteilijat O

Taiteilijat O ry jatkoi kymmenvuotisen taipaleensa juhlamista yhdessä 40-vuotiaan tanskalaisen sisarjärjestönsä Danske Kunsthåndværkere & Designere:n kanssa. Järjestöjen yhteisnäyttely Olo-Mærkbart oli esillä Kouvolan taidemuseo Poikilossa syyskauden 2016 ja Øregaardin museossa Tanskassa kesäkauden 2017.

Lokakuussa Taiteilijat O herätti keskustelua taiteilijan identiteetin rakentumisesta nykytaiteen kentällä. Taiteilijat O järjesti paneelikeskustelun Taide, taito ja identiteetti Designmuseolla. Järjestön vuoden 2017 kuukauden taiteilijat valitsi Galleria G12:n galleristi **Anni Koskinen**.

Tekstiilitaiteilijat TEXO

TEXO valitsi vuoden 2017 tekstiilisuunnittelijaksi 2017 **Nina Nisosen**. Hänet tunnetaan enakkoluulottomana taiteilijana, joka käyttää omaperäisesti sekä perinteisiä tekstiilien valmistustapoja että uusia tekniikoita.

Texon 60-vuotisjuhlanäyttely Johtolanka nähtiin vuonna 2016 Tampereen Vapriikissa ja kesäkaudella 2017 Rydalsin museossa Ruotsissa. Näyttely esitteli uutta suomalaista tekstiilitaidetta.

Sisustusarkkitehdit SIO

SIO valitsi vuoden 2017 kalustesuunnittelijaksi valitsi kalustesuunnittelija SIO **Mika Tolvasen**. Bryggman-rahaston apuraha myönnettiin kalustesuunnittelija SIO **Sanelma Hihnalalle**.

SIO järjesti vuoden aikana jäsenilleen ekskursion Tarttoon, jossa tutustuttiin mm. Viron uuteen kansallisarkistoon. Suomessa siolaiset vierailivat mm. Fazerin uudessa vierailukeskuksessa ja restauroidussa Eduskuntatalossa. SION ja Ornamon yhteisosasto nähtiin syyskuussa Helsinki Design Weekin ammattilaistapahtumassa Showroomissa.

Kuva: Jussi Aalto

Sisustusarkkitehdit SIO järjesti elokuussa SION ja Suomen Arkkitehtiliitto SAFAn jäsenille Luonnon-tieteellisessä museossa "Eläimelliset bileet". Kuvassa sisustusarkkitehdit Laura Karhunen, Antti Kotilainen, Katriina Lankinen ja Samuli Naamanka.

Kuva: Johanna Lassy-Mäntyvaara

Oramon hallituksen vasta-
valitut jäsenet Mari Siikonen
(vas), Mikko Kutvonen, Päivi
Tahkokallio, Hanna-Kaisa
Alanen ja Lars Räihä sekä
hallituksen puheenjohtaja
Kristian Keinänen Oramon
syyskokouksessa 2.11.2017.

Historiallisia päätöksiä

Oramon jäsenten valitsema hallitus kokoontui vuoden 2017 aikana seitsemän kertaa. Puheenjohtajana toimi **Kristian Keinänen** Lahdesta ja varapuheenjohtajina **Mari Siikonen** Helsingistä ja **Päivi Tahkokallio** Rovaniemeltä. Oramon syyskokouksessa uusiksi hallitusjäseniksi kaudelle 2018 valittiin muotoilijat **Mikko Kutvonen** Helsingistä ja **Taina Laaksonen** Tampereelta.

Hallitus päätti syksyllä järjestää jäsenistölle neuvoo-antavan jäsenäänestyksen Oramon nimestä. Kaikki Oramon jäsenet saivat kertoa kantansa Oramon hallituksen päättämiin nimiehdotuksiin tai tuoda esille omat ehdotuksensa. Ääniä kertyi 597 kappaletta.

Oramon hallitus päätti esittää Oramon vuosikokoukselle eniten ääniä saanutta nimiehdotusta:

Ornamo (suomi) / Design Finland Ornamo (ruotsi ja englanti). Vuosikokous tekee päätöksen nimestä kokouksessaan keväällä 2018.

Muotoilun ala kasvaa ja kehittyy

Nimiäänestyksen taustalla on muotoilun alan kehittyminen. Oramon jäsenet työskentelevät monialaisella muotoilun kentällä, jossa perinteiset ammatit kehittyvät yhdessä uusien työnkuvien kanssa. Muotoilun ala on murroksessa ja muotoilun käyttö laajenee uusille aloille. Tämä muokkaa muotoilijoiden tehtäviä ja Oramon jäsenkuntaa.

Järjestön nimi on tärkeä osa Oramon identiteettiä ja brändiä. On tärkeää, että Oramon nimi kertoo siitä, mitä ja keitä järjestö edustaa.

Oramon jäsenet työskentelevät monialaisella muotoilun kentällä, jossa perinteiset ammatit kehittyvät yhdessä uusien työnkuvien kanssa.

597

ORNAMOLAISTA
KERTOI KANTANSA
NIMIÄÄNESTYKSESSÄ.

Kuva: Roscoe Lee

Teolliset muotoilijat TKO, Ornamon intressiryhmä teollisille muotoilijoille, juhlii 50-vuotista taivaltaan marraskuussa Designmu-seolla.

Inspiraatiota ja verkostoja

KOULUTUKSET JA TAPAHTUMAT

Suomi 100 -juhlinta näkyi Ornamon vuodessa ennätysellisen runsaslukuisina tapahtumina, joissa muotoilijat verkostoituivat muiden alojen kanssa. Alue- ja opiskelijatoiminnan myötä järjestön toiminta laajeni uusille paikkakunnille. Ornamon lakimiehen ja asiantuntijoiden luentoja kuultiin eri puolilla Suomea.

Opiskelijatoiminta starttasi vauhdikkaasti

Ornamoon rakennettiin vuonna 2017 opiskelijayhteistyshenkilöiden verkosto, jonka kautta Ornamo tavoittaa entistä paremmin alan opiskelijat ja kuulee heidän ääntään.

Vuoteen mahtui 18 vierailua, luentoja ja yhteistyöprojektia alan oppilaitosten kanssa eri puolella Suomea. Ornamo vieraili oppilaitoksissa oli mukana tukemassa mm. HAMK Vimma Fashion Show & Showroom -muotinäytöstä, Muotoiluinstituutin opiskelijoiden joulumyyjäisiä ja Aalto-yliopiston muodin opiskelijoiden installaatiota Helsinki Design Weekillä.

Uusia paikkakuntia mukaan toimintaan

Hämeenlinna

- **Sopimukset projekteissa**
Ornamon lakimiehen koulutus Hämeen ammattikorkeakoulussa osana Design or Die -hanketta

Järvenpää

- **Käytännön sopimusoikeutta**
Ornamon lakimiehen koulutus Uudenmaan Uusyrityskeskuksessa osana Design or Die -hanketta

Karstula

- **Muotoilun hyödyntäminen yrityksissä**
Ornamon toiminnanjohtajan puheenvuoro Design Goes Karstula -seminaarissa
- **Luovien alojen osuuskunnat Suomessa**
Ornamon asiantuntija keskustelutilaisuuden alustajana muotoilijaresidenssissä Artrannassa

Ornamon lakimies Iiris Adenius Kuopiossa.

Kuopio

- **Muotoilijan aineettomat oikeudet**
Ornamon lakimiehen koulutus Design Week Kuopio Pre -tapahtumassa, joka toteutettiin Ornamon aluetuella.
- Ornamon Itä-Suomen yhteyshenkilö:
Laura Pakarinen, itasuomi@ornamo.fi.

Lahti

- **IPR ja sopimussasioiden tehokurssi**
Ornamon lakimiehen koulutus Muotoilu-instituutissa osana Design or Die -hanketta
- Ornamon Design Joulu Lahdessa, mukana 34 myyjää

Mikkeli

- **Luovuus yrityksen ytimessä**
Ornamon asiantuntijan puheenvuoro Mikkeli Art & Design Week'illä ammatillais-seminaarissa

Rovaniemi:

- **Muotoilijan ja luovan työn tekijän aineettomat oikeudet**
Ornamon lakimiehen koulutus Lapin yliopistossa osana Design or Die -hanketta
- Ornamon opiskelijatoiminnan koordinaattori mukana Lapin yliopiston rekrymessuilla
- Pohjois-Suomen aluetoiminta käynnistyi aloitustapaamisella
- Ornamon Pohjois-Suomen alueyhteyshenkilö:
Inka Kangasniemi, pohjoissuomi@ornamo.fi

Ornamon opiskelijatoiminnan koordinaattori Saara Argillander Rovaniemellä.

Tampere

- Modus ry toteutti apurahaklinikoita Ornamon aluetoimintarahalla
- Ornamon Keski-Suomen yhteyshenkilö: **Taina Laaksonen**, keskisuomi@ornamo.fi

Turku

- Aluetoiminnan tapaamiset jatkuivat
- Ornamon Länsi-Suomen yhteyshenkilö: **Maiju Kinnunen**, lansisuomi@ornamo.fi
- **Mitä seuraavaksi?**
Väritrendien ennakkointia -koulutus Turussa Uuden muotoilun yhdistyksen ja Ornamon jäsenille.
- **IPR regarding services, service design and co-design**
Ornamon lakimiehen koulutus, Yrkeshögskolan Noviassa osana Design or Die -hanketta
- **Näkökulmia oman osaamisen markkinointiin**
Ornamon viestintäpäällikön puheenvuoro Taiteen edistämiskeskuksen, Turun ammattikorkeakoulun ja Turun yliopiston järjestämässä Luovien alojen rahoituspäivässä.

Helsinki

- Ornamo-aamiaiset, koulutukset ja luennot tarjosivat tuhdin koulutuspaketin Ornamon toimistolla Helsingissä ja yhteistyökumppanien tiloissa. Suurta osaa koulutuksista pääsi seuraamaan etäyhteyden kautta. Ornamon tapahtumissa opittiin uutta ja verkostoiduttiin.

Koulutusten ja tapahtumien aiheita

- **Muotoilun suojaaminen – Kannattava sijoitus vai rahanhukkaa?**
- **Muotoilun lisensointi lisensointisopimuksen ehdot**

Vuoden aikana järjestettiin yhteensä 46 koulutusta, tapahtumaa ja keskustelutilaisuutta, joissa oli yli 1 300 osallistujaa 10 paikkakunnalla.

Lahden Muotoiluinstituutin opiskelijat Ljuba Goman ja Satu Suvanto.

- **Käytännön sopimusoikeutta**
- **Palvelukonseptin suojaaminen**
- **Miten teen hyvän apurahahakemuksen?**
- **Pidän projektit hallinnassa**
- **Näin saat viestisi läpi mediassa**
- **Henkilöbrändi somessa**
- **Mitä muotoilijan tulisi osata työllistyäkseen?**
- **Luo kontakteja Englantiin! Kuraattoritapaaminen taiteilijoille**
- **Urbaani ympäristö tarvitsee luovaa suunnittelua**
- **Ornamo China Date**

Kuva: Laura Oja

Muotoilun Skidiakatemiassa pilotoidaan muotoilun menetelmiä opetuksessa. Kerhoissa ja työpajoissa eri-ikäiset lapset tekevät yhteistyötä.

Ornamo ja SIO näkyvät Showroomissa

Ornamon paneelikeskustelu keräsi hyvän yleisön Helsinki Design Weekin ammattilaistapahtumassa Showroomissa. Keskustelemassa olivat palvelumuotoilija, Ornamo-palkittu **Mikko Koivisto**, sisustusarkkitehti SIO **Hanni Koroma**, YIT:n taidekoordinaattori **Mari Kempainen**, Taiteen edistämiskeskuksen Taiken erityisasiantuntija **Henri Terho** ja Ornamon taideasiantuntija **Anna Rikkinen**. Ornamon ja SIO:n yhteisellä osastolla Showroomissa oli mukana Ornamon lakimiehen sopimuslinikka sekä Aalto-yliopiston sisustusarkkitehtuurin ja kalustesuunnittelun opiskelijoiden protoja.

Ornamon lakimies Iiris Adenius kertoo Ornamon jäsenten lakipalvelusta.

www.youtube.com/watch?v=-htXuHmg7Go&pbjreload=10

Muotoilukasvatus esillä

Tammikuussa julkaistiin Educa-messuilla Opinkirjon Matka palvelumuotoiluun -opas opettajille palvelumuotoilija **Laura Euron** Skidiakatemian opetussuunnitelman pohjalta. Syyskuussa **Silvia Di Iorio** ja Laura Euro ohjasivat työpajoja muotoilu ja arkkitehtuurin tapahtumassa Tulevaisuuden rakentajat 2017 sekä Helsinki Design Weekin lasten viikonlopussa.

Kutsu huomiseen

Ornamon päätapahtuma Suomen itsenäisyyden juhluvuonna 2017 oli yhteistyössä Designmuseon kanssa tuotettu näyttely Enter and Encounter – Kutsu huomiseen. Näyttely esitteli muotoilua designpääkaupunkivuoden 2012 jälkeiseltä ja tarjosi katsauksen suomalaisen muotoilun statukseen nyt. Samalla se kurkotti tulevaisuuteen: Miten muotoilu haastaa nykyhetken ja muokkaa tulevaisuutta?

Näyttelyn teokset, projektit, hankkeet ja aloitteet vastasivat muutokseen ja muutostarpeisiin, loivat ilmiöitä, tarjosivat näkökulmia ja rakensivat pohjaa uusille asenteille ja toimintatavoille globaalissa kontekstissa.

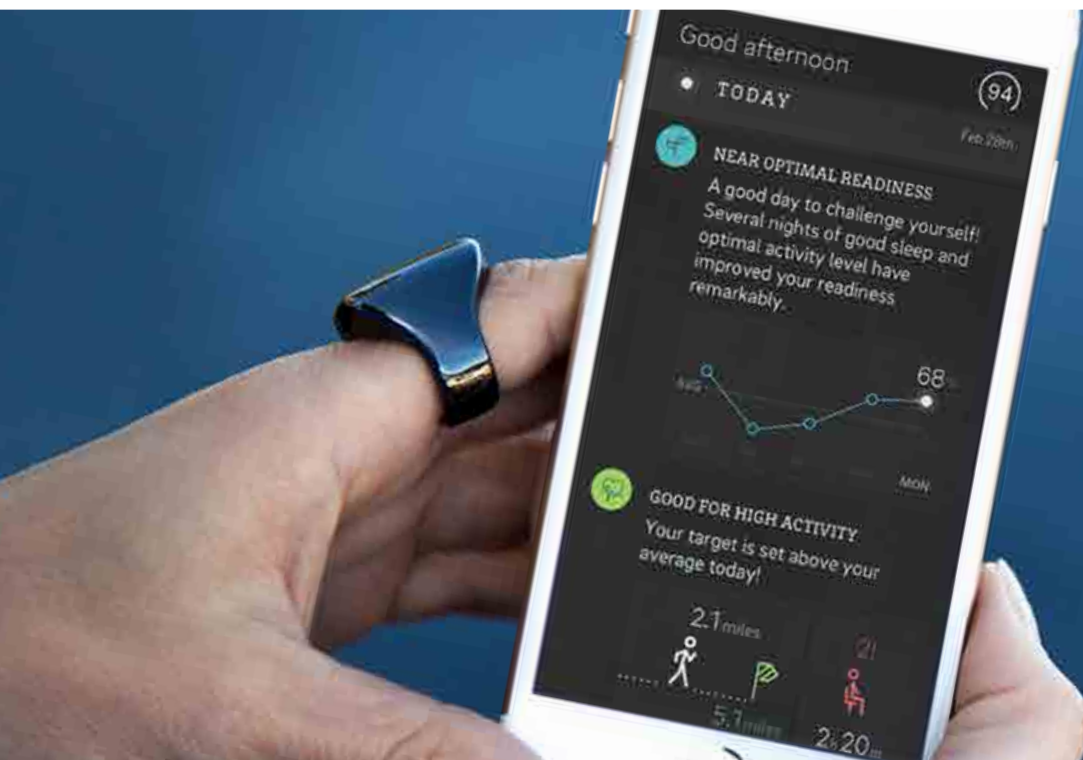
Näyttely syntyi kuuden hengen kuraattoritiimin voimin. Siihen kuuluivat designkonsultti **Paula Bello**, valokuvaaja ja galleristi **Katja Hagelstam**, muotoilija ja kirjoittaja **Heini Lehtinen**, johtava palvelumuotoilija **Juha Kronqvist**, strategia- ja designjohtaja **Ville Tikka** sekä sisustusarkkitehti SIO **Esa Vesmanen**.

Näyttelytila tarjosi Suomen juhluvuonna inspiroivan tilan Ornamon tapahtumille. Näyttelyn Plazalla kokoonnuttiin vuoden aikana useita kertoja muotoilun tulevaisuuden äärelle. Siellä jaettiin Ornamo-palkinto sekä järjestettiin Muotoilu ♥ Teknologia -seminaari sekä useita keskustelutilaisuuksia. Elokuussa Designmuseolle kutsuttiin muotoilun ja arkkitehtuurin alan toimijoita verkostoitumaan Suomessa asuvien turvapaikanhakijoiden kanssa ja etsimään uusia yhteistyömahdollisuuksia.

Enter and Encounter - Kutsu huomiseen -näyttelyssä nuorta innovatiivista suunnittelijakaartia edusti mm. Hanna-Kaarina Heikkilä. Hänen työnsä *Keshiki* on valaisimiksi suunnitelluista lasiteoksista koostuva installaatio.

Kuva: Kirimo Metsärinta

Näyttelyssä nähtiin esimerkkejä muotoilun roolista niin ilmastonmuutoksen hillitsemisessä, ruokatuotannon muutoksissa kuin terveysteknologian kehittämisessäkin. Esillä oli muun muassa terveyttä mittaava OURA Ring. Exelin päivänvarjo, joka tuottaa aurinkosähköä pienille teknologialaitteille. Uusista sovelluksista ovat mukana muun muassa terveyttä mittaava OURA Ring ja syöpöpotilaiden hoidossa käytettävä Noona.

72430

VIERASTA NÄKI ORNAMON JA DESIGN-MUSEON JUHLANÄYTTELYN KÄVIJÄTAVOITE YLITTYI.

Näyttelyn avajaiset Design-museolla 23.3.2017.

Kuva: Johanna Lassus-Mäntylä

Kuvat: Daniel Patz

Ornamon ja Tradenomiliiton jäsenet kohtasivat Muotoilu <3 Bisnes -tapahtumassa startup-yhteisö Maria 01:ssä.

Rakkautta ilmassa!

Muotoilijoiden verkostoituminen muiden alojen kanssa oli tärkeä teema Ornamon tapahtumissa Suomen itsenäisyyden juhluvuonna.

Muotoilu ♥ Teknologia

Seminaari kokosi puheenvuoroja nousevilta aloilta: keinoäly, ruoantuotanto, vesitekniologia, liikenne ja hyvinvointi. Designmuseon juhlanäyttelyn päätösseminaari näytti, miten muotoilu edistää teknologiaa, ja miten muotoilua hyödynnetään jo nyt lähitulevaisuuden teknologiatuotteissa ja tuotekehittelyssä.

Onko keinoäly uhka vai mahdollisuus?

https://www.youtube.com/watch?v=Nt_Y-xuWYyE

Muotoilu ♥ Bisnes

Tapahtuma Ornamon ja Tradenomiliiton yhteistyönä kutsui nuoret muotoilijat, yrittäjät ja kaupalliset osaajat verkostoitumaan bileiden merkeissä. Tapahtumassa yritystarinoitaan avasivat mm. ekologiseen muotoiluun erikoistunut Belightful Design ja muodin myyntialusta Ivalo.com.

100
osallistujaa.
Designbisnes
kiinnostaa!

Muotoilu ♥ Kasvatus

Iltapäiväseminaarissa vedettiin yhteen Designmuseon ja Ornamon Muotoilukasvatus kouluihin -hankkeen tuloksia. Hankkeessa on järjestetty muotoilijoiden vetämiä iltapäiväkerhoja, osallistuttu Skidiakatemia-työpajoilla lastentapahtumiin sekä tuotettu opetussuunnitelmia kasvattajien ja opettajien käyttöön.

325 lasta ja
11 koulua mukana
Skidiakatemia
iltapäiväkerhoissa
2010 - 2017

Uudistajat esillä

Ornamo-palkinto nosti vuonna 2017 esille kolme muotoilun uudistajaa. Ornamon hallituksen valitsemat ehdokkaat olivat palvelumuotoilija Mikko Koivisto, muotoilujohtaja Antti Olin ja suunnittelija Aamu Song. Kaikki ehdokkaat ovat omalla panoksellaan tekemässä uusia avauksia muotoilun alalle, jota vakiintuneiden toimintamallien murtuminen haastaa voimakkaasti.

Palkinnon sai palvelumuotoilutoimisto Hellonin johtavana palvelumuotoilijana ja asiakaskokemusjohtajana työskentelevä Mikko Koivisto, joka on palvelumuotoilun ensimmäisiä akateemisia ammattilaisia. Hän on ollut kehittämässä alaa niin Suomessa kuin maailmallakin.

Voittajan valitsi Aller Median toimitusjohtaja Pauli Aalto-Setälä, joka tarkastelee voimakasta murroskautta elävää muotoilun alaa mielenkiinnolla. Hänen johtamansa media-ala on elänyt muutosmyllerryksessä jo pitkään.

How did I discover service design? Story of Mikko Koivisto.

https://www.youtube.com/watch?v=RxUM_XFWMas&t=11s

Vasemmassa kuvassa Ornamo-palkintoehdokkaat Aamu Song, Mikko Koivisto ja Antti Olin. Oikealla Katy Hertellin teoksia Ornamon Teosmyynninäyttelyssä 2017.

Myyntiä Ornamon Design Joulussa ja Teosmyynnissä

122 ornamolaista taiteilijaa osallistui maaliskuussa järjestettyyn Teosmyyntiin. Taiteilijoille kertyi tapahtumasta myyntituloa yhteensä 45 225 euroa. Kokonaisymyynti oli 68 130 euroa, josta Valtion taideteostoimikunnan osuus oli 16 500 euroa. Myyntiprovisiolla ja osallistumismaksuilla katetaan näyttelyn järjestämisestä aiheutuneet kulut. Teosmyynnin budjetti, vuosivertailut ja palautekyselyn tulokset löytyvät Ornamon jäsensivuilta.

Ornamon Design Jouluun Helsingin Kaapelitehtaalla osallistui 261 suunnittelijaa ja brändiä. Mukana oli suomalaista huippumuotoilua ja taidekäsityötä, muotia, kodin tekstiilejä ja käyttöesineitä sekä grafiikkaa niin tunnetuilta muotoilijoilta ja taidekäsityöläisiltä kuin uusilta lupauksilta sekä muotoilun opiskelijoilta. Ornamon Design Joulu oli vuonna 2017 Kaapelitehtaan suurin joulutapahtuma.

Tunnustusta ornamolaisille

Ornamon hallitus jakoi Suomen juhluvuoden kunniaksi alan ansioituneille tekijöille järjestön tunnustuksia: Ornamon pallon, kaksi kultaista ansiomerkkiä sekä kuusi uutta kunniajäsenyyttä.

Ornamon palloa jaetaan yritykselle tunnustuksena esimerkillisestä taideteollisesta toiminnasta. Ornamon kultaisia kunniamerkkejä myönnetään tunnustuksena kotimaassa

295

MYYJÄÄ ORNAMON
DESIGN JOULUSSA
HELSINGISSÄ JA
LAHDESSA

292 VUONNA 2016

1 250

OSALLISTUJAA ORNAMON
KOULUTUKSISSA,
SEMINAAREISSA JA
KESKUSTELU-
TILAISUUKSISSA.

Ornamon kunniajäsen Lena Strömberg (vas.), Ornamon pallon saajat, Lapuan Kankureiden Esko Hjelt ja Jaana Hjelt, Ornamon kultaisen ansiomerkin saaja Kirsi Kivivirta, Ornamon kunniajäsen Ulla-Maija Vikman, Ornamon kultaisen ansiomerkin saaja Anna Valtonen, Ornamon kunniajäsen Jukka Savolainen, Ornamon kunniajäsen Anu Pentik ja Ornamon kunniajäsen Raimo Nikkanen.

tai ulkomailla taideteollisuuden alalla suoritetusta arvokkaasta työstä.

Ornamon pallon sai Lapuan Kankurit, joka on tehnyt pitkänteistä työtä jatkuvasti uudistuvalla suomalaisella tekstiilialalla ja hyödyntänyt suomalaista suunnitteluosaamista menestyksekkääksi.

Ornamon kultainen ansiomerkki myönnettiin keraamikko **Kirsi Kivivirralle** ja dekaani **Anna Valtoselle**.

Kirsi Kivivirta on oman ansiokkaan taiteellisen toimintansa lisäksi edistänyt taideteollista alaa mm. Ornamon taidejaoston puheenjohtajana ja lukuisten kotimaisten ja kansainvälisten taidehankkeiden sekä O-gallerian johtoryhmissä.

Anna Valtonen on taiteen tohtori, joka on vaikuttanut merkittävästi muotoilualan yliopistokoulutukseen ensin Ruotsissa Uumajan yliopiston muotoilukorkeakoulun rehtorina ja vuodesta 2013 alkaen Aalto-yliopiston taiteiden ja suunnittelun korkeakoulun dekaanina.

Ornamon kunniajäseniksi saivat kutsun seuraavat alan vaikuttajat: teollinen muotoilija **Raimo Nikkanen**, keramiikkataiteilija **Anu Pentik**, Designmuseon johtaja **Jukka Savolainen**, Ornamon ja Sion pitkäaikainen pääsihteeri **Lena Strömberg**, tekstiilitaiteilija ja järjestöaktiivi **Ulla-Maija Vikman** ja teollinen muotoilija **Risto Väättänen**.

Itsenäisyyspäivänä tasavallan presidentin myöntämän kunniamerkin sai viisi Ornamon jäsentä.

Pro Finlandia -mitalin saivat keraamikko **Karin Widnäs** ja muotoilija **Markku Piri**. Suomen Leijonan ritarikunnan Pro Finlandia -mitali on korkein taiteilijoille ja kulttuuri-vaikuttajille tarkoitettu kunniamerkki.

Valkoisen Ruusun Ansioristi myönnettiin keraamikko **Erna Aaltoselle** ja sisustusarkkitehti SIO **Vertti Kivelle**. Suomen Valkoisen Ruusun ritarimerkki myönnettiin teolliselle muotoilijalle **Tapani Hyvöselle**.

Kansainvälisiä verkostoja

Ornamon asema eurooppalaisella muotoilukentällä vahvistui kesäkuussa entisestään, kun Ornamon hallituksen varapuheenjohtaja **Päivi Tahkokallio** valittiin varapuheenjohtajaksi muotoilun eurooppalaiseen kattojärjestöön Bedaan. Tahkokallio toimii vuosina 2017 – 2019 järjestön varapuheenjohtajana ja vuosina 2019 – 2020 puheenjohtajana. Bureau of European Design Associations Beda edistää muotoilun hyödyntämistä Euroopassa, osana eurooppalaista teollisuus- ja innovaatiopolitiikkaa.

Syys-lokakuussa 31 ornamolaista taiteilijaa oli mukana Etelä-Koreassa Visioning Future through Craft and Design -näyttelyssä, joka esitteli Suomen vahvana muotoilun ja taideteollisten alojen taiteen uudistajana.

Ornamon jurytetyistä näyttelyistä valittuja taiteilijoita yhdistää uuden tekniikan hyödyntäminen sekä taidekäsityön ja muotoilun ilmaisun uudistaminen.

Ornamon toimistolla vieraili vuoden aikana kansainvälisiä ryhmiä tutustumassa suomalaiseen muotoiluun ja Ornamon toimistoon.

- 13.10.2017 Kiinalaisten yliopistojen delegaatio, 18 henkilöä
- 24.4.2017 Venäjän Archangelskin ja lähialueiden käsityöyritysten delegaatio, 13 henkilöä
- 22.5.2017 Middle Black Sea Development Agency, Turkkiilaisten yritysten (OKA) delegaatio, 14 henkilöä

TUTKIMUKSET ALAA KEHITTÄMÄSSÄ

03

Ornamo seuraa vuosittaisten tutkimusten avulla muotoilun toimialan ja ammattialojen kehitystä; katsaukset ohjaavat järjestön edunvalvontaa ja palveluita. Vuonna 2017 julkaistut työmarkkinatutkimus ja suhdannekatsaus tekivät muotoilun alaa näkyväksi suomalaiselle yhteiskunnalle ja asiakastoimialoille. Viestimme tutkimustietoa myös eurooppalaiselle muotoiluyhteisölle yhteistyössä Bedan (The Bureau of European Design Associations) kanssa.

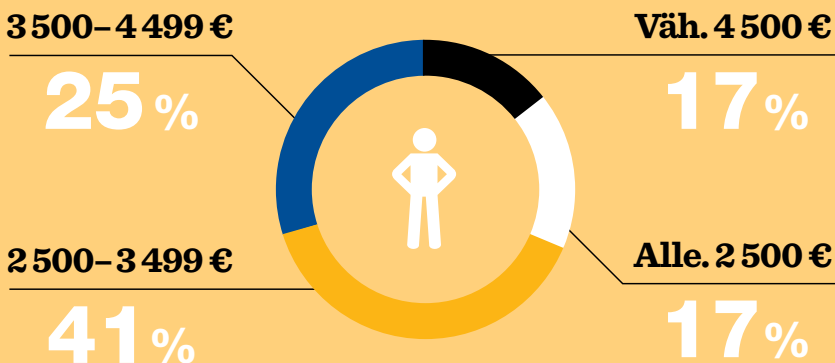
Lisäksi julkaistiin muotoilu- ja käsityöalan koulutusta kartoittava selvitys. Tutkimukset toteutti tutkija Pekka Lith yhteistyössä Ornamon kanssa.

Työmarkkinatutkimus 2016: Muotoilun ammattilaisten työ pirstaloituu ja digitalisoituu

Ornamon työmarkkinakyselyyn vastasi 424 henkilöä vuonna 2016. Kyselyssä käsiteltiin Ornamon jäsenkunnan profiilia ja työmarkkina-asemaa, alan palkansaajien ansiotasoa ja yritysten työvoimakustannuksia. Erityisteemana käsiteltiin työtyytyväisyyteen ja tulevaisuuteen liittyviä kysymyksiä. Tulokset julkaistiin alkuvuodesta 2017.

Tuloksia pähkinänkuoressa

- Kyselyyn vastanneista palkansaajista 75 prosenttia suhtautuu luottavaisesti lähitulevaisuuteen. He pitivät työpaikkansa säilymistä varmana syksyllä 2016. Irtisanomisista ja lomautuksista pelkäävien osuus on pienentynyt selvästi vuodesta vuoden 2015 kyselystä.
- 42 prosenttia vastaajista on tehnyt työuransa aikana eripituisia jaksoja palkansaajana, yrittäjänä tai muulla tavoin itsensä työllistäjänä. Lähes 50 prosenttia vastaajista ennakoivat työelämän muuttuvan aiempaa pirstaleisempaan suuntaan. Merkittävä osa hyväksyy tulevan kehityksen.
- Muotoilualan kokonaisansioiden keskiarvo oli Ornamon vuoden 2016 työmarkkinakyselyjen mukaan 3 350 euroa kuukaudessa, mikä vastaa Suomessa alemman korkeakoulututkinnon suorittaneiden kokonaisansioiden keskiarvoa. Mediaanikuukausipalkka oli 3 300 euroa. Keskipalkkojen kehitys pysähtyi vuosina 2014 – 15 ja kääntyi loivaan nousuun vuonna 2016.

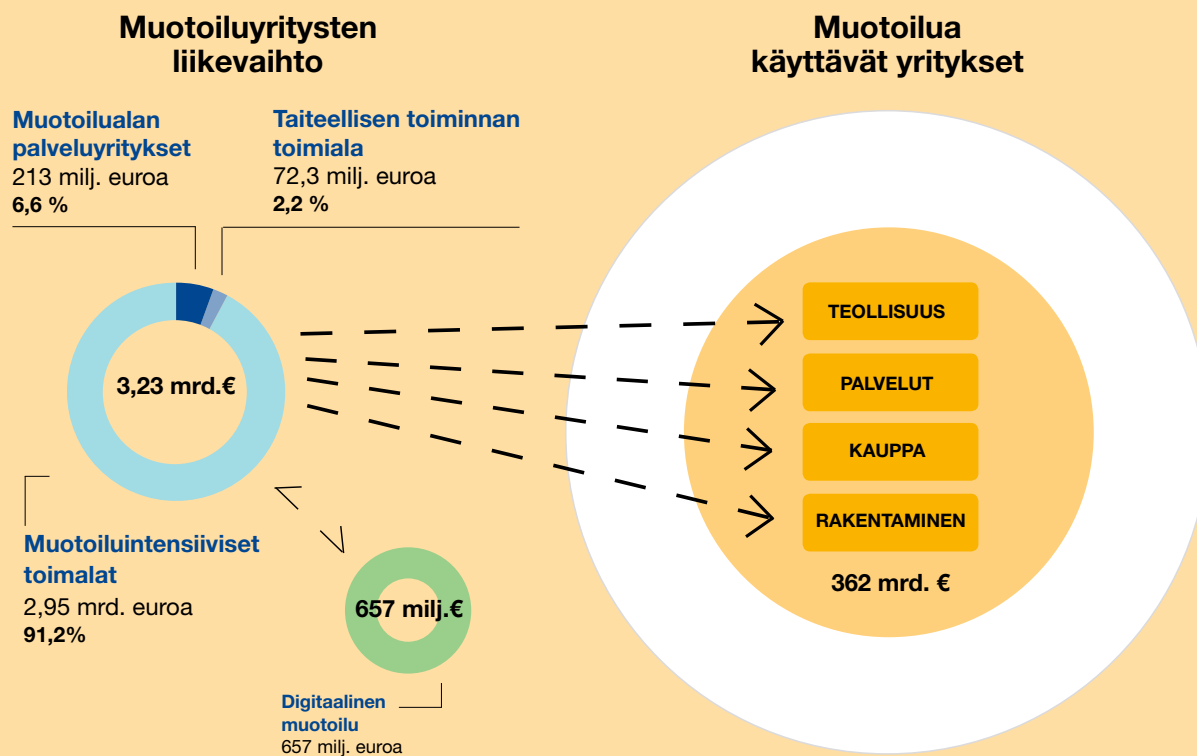
Ornamon kyselyyn vastanneet palkansaajat keskimääräisten kuukausiansioiden mukaan tuloluokittain lokakuussa 2016, prosenttia vastanneista.

Muotoilualan suhdannekatsaus 2017: Usko tulevaan jatkuu muotoilualalla vahvana

Vuoden 2017 suhdanne- ja toimialakatsauksen kyselyihin vastasi 140 yritystä. Ornamon kyselyjen lisäksi Suomen Yrittäjien jäsenyrityksiltä tiedusteltiin muotoilun käytön merkityksestä liiketoiminnassa. Mukaan tarkasteluun otettiin ensimmäistä kertaa uutena toimialaryhmänä digitaalinen muotoilu (digital design). Digitaalisen muotoilun toimialakokonaisuuden lisääminen muotoilualoihin on perusteltua toimintaympäristön digitalisoituessa kovaa vauhtia.

Tuloksia pähkinänkuoressa

- Muotoilualan liikevaihto jatkaa noususuunnassa. 61 prosenttia Ornamon vuoden 2017 suhdannekyselyihin osallistuneista yrittäjistä kertoi kesäkuussa, että liikevaihto kasvoi edellisen vuoden vastaava ajankohdasta. Liikevaihdon pienenemisestä ilmoitti vain viisi prosenttia vastaajista. Kehityksen suunta on selkeä, sillä viime vuonna liikevaihdon supistumisesta kertoneita oli lähes neljännes yrityksistä.
- Alan yritysten optimismi näkyy suhdanneodotuksissa. Vuoden 2017 kyselyihin vastanneista yrittäjistä peräti joka toinen uskoo yleisten kysyntä- ja suhdannenäkymien kohenevan seuraavan vuoden aikana.
- Luottamus tulevaisuuteen näkyy muotoilualan yritysten kasvuhaluudessa. Voimakkaasti kasvuhakuisia yrityksiä oli vuoden 2017 kyselyssä enemmän kuin joka kymmenes vastanneista ja mahdollisuuksien mukaan kasvavia yli 60 prosenttia. Jälkimmäisten osuus oli suurempi kuin koko pk-yrityskentässä keskimäärin.
- Muotoilun muille aloille tuottama lisäarvo oli huomattavasti alan liikevaihtoa suurempi. Muotoilua hyödynnetään eniten teollisuudessa ja vähiten rakennusallalla. Muotoilu lisää ymmärrystä asiakkaan todellisista tarpeista ja toiveista sekä parantaa digitaalisten tuotteiden tuottoa osana liiketoimintaa.
- Lähes puolet vastaajista kertoo, että heidän käyttämänsä rahallinen panostus digitaalisiin teknologioihin ja järjestelmiin kasvaa seuraavan kahden vuoden aikana. Suuri enemmistö vastanneista oli sitä mieltä, että digitaalisuus on suuri mahdollisuus liiketoiminnalle. Vain pari prosenttia vastanneista piti digitaalisuutta uhkana liiketoiminnalle.

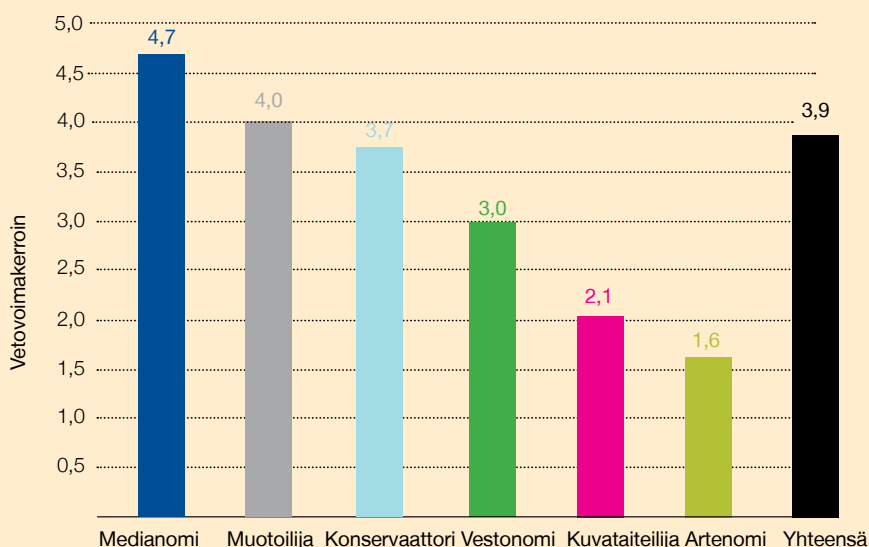

Koulutusselvitys: Muotoilu- ja käsityöalojen vetovoima korkealla, työllisyys matalalla

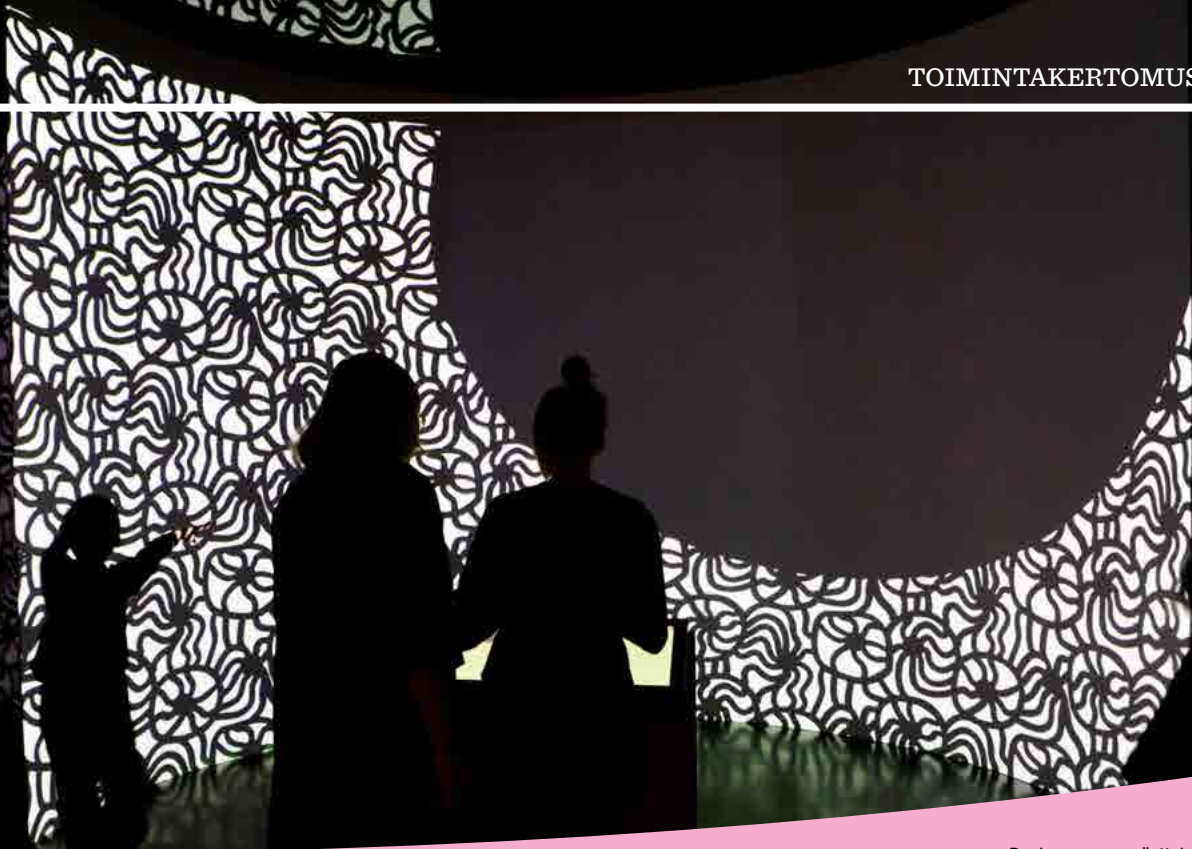
Selvityksen lähteinä käytettiin Tilastokeskuksen ja Opetushallituksen koulutustilastoja. Selvityksessä tarkasteltiin artenomin (vaatetus, jalkine, lasi, keramiikka), vestonomin (vaatetusala), muotoilijan, kuvataiteilijan, medianomin ja konservaattorin tutkinnon suorittaneita.

Tuloksia pähkinänkuoressa

- Muotoilu- ja käsityö- alan ammattikorkeakoulututkintojen vetovoima on parempi kuin AMK-tutkin-
tojen vetovoima keskimäärin. Muotoilijan koulutuksen vetovoimakerroin oli vuonna 2016 toiseksi
korkein medianomin jälkeen. Koulutuksen vetovoimakerroin tarkoittaa ensisijaisten hakijoidenmää-
rää suhteessa koulutuksen valittujen määrään.
- Alan työllisyystilanne jäi reippaasti jälkeen AMK-tutkinnon suorittaneiden keskiarvosta. Työttöminä
oli viidennes muotoilu- ja käsityöalalta valmistuneista, kun kaikkien AMK-tutkinnon suorittaneiden
keskuudessa luku oli keskimäärin 9 prosenttia. Alan suosio ei siis selvityksen mukaan riipu työmark-
kinatilanteesta. Esimerkiksi artemien työllisyystilanne on melko hyvä, mutta koulutuksen vetovoi-
makerroin puolestaan matala.
- Samoin kuin ammattikorkeakouluissa, myös yliopistoissa muotoilu- ja käsityöaloilla on vetovoimaa.
Alan keskimääräinen vetovoimakerroin nousee reilusti korkeammaksi kuin kaikkien yliopistotasois-
ten tutkintojen keskiarvo. Alan työllisyysaste jää kuitenkin alhaiseksi, opettaja-ammatteja lukuun
ottamatta.

Ensisijaisten hakijoiden suhde
koulutukseen valittujen määrään
(vetovoimakerroin) muotoilu- ja kä-
sityöalojen AMK-opiskelijahaussa
tutkintokohtaisesti syksyllä 2016.

Kuva: Laura Oja

NÄKYVYYTTÄ, EDUNVALVONTAA, KANNANOTTOJA

Muotoiluala tukee Suomen ja yritysten kilpailukykyä, kasvua ja kansainvälistymistä. Ornamo on asiantuntijajärjestö, joka työskenteli myös vuonna 2017 aktiivisesti muotoilualan kehittämisen ja luovien alojen työskentelyolosuhteiden parantamiseksi. Vuonna 2017 keskeisiä puheenaiheita oli luova talous, muotoilun ja taiteen integrointi rakennettuun ympäristöön, museoiden korvauskäytännöt ja muotoilun korkeakoulutus.

Ornamo ja STS: Korkea aika maksaa taiteilijoille museonäyttelyistä

Ornamo ja Suomen Taiteilijaseura (STS) pitivät vuoden aikana esillä museoiden korvauskäytäntöjä. Järjestöt kannustivat museoita tarttumaan opetus- ja kulttuuriministeriön uuteen avustusmuotoon, jolla voidaan kattaa taiteilijoille maksettavia näyttelypalkkioita. Opetus- ja kulttuuriministeriön uusi avustus perustuu taidenäyttelyiden järjestämiseen liittyviä sopimus- ja korvauskäytäntöjä selvittäneen työryhmän työhön, johon Ornamo ja STS osallistuivat.

Ornamo ja STS tavoittelevat Suomeen näyttelypalkkiosopimusta, joka takaisi taiteilijalle korvauksen taidenäyttelyssä tehdystä työstä etenkin julkisesti tuetuissa museoissa. Ruotsissa ja monissa maissa ympäri maailmaa on jo valtiollinen sopimus tai vastaava käytäntö taiteilijoiden korvauksista.

Avustusten haku jäi vähäiseksi: vain alle puolet museoille varatusta summasta tuli myönnettyksi, ja vain noin joka kolmas Suomen taidemuseoista tarttui tarjottuun avustukseen. Opetus- ja kulttuuriministeriö aikoo kuitenkin jatkaa näyttelypalkkioavustuksia useamman vuoden ajan, mitä Ornamo ja STS pitävät erittäin myönteisenä signaalina.

Designmuseon näyttelyssä *Utopia nyt* – kertomus suomalaisesta muotoilusta voi tutkia painokankaita videoprojisoinnin avulla. Skidiakatemian ryhmä vieraili näyttelyssä osana kerhotapaamistaan.

Luovien alojen neuvontapalvelut koottava yhdelle luukulle

Ornamo otti vuoden aikana kantaa luovien alojen työskentelyedellytysten parantamiseksi. Ornamo kannattaa luovaa työtä tekevien ammattilaisten neuvontapalveluiden keskittämistä yhdelle toimijalle, josta saisi keskitetysti neuvontaa yritys-, vero-, rahoitus-, vakuutus-, työttömyys-, eläke- sekä tekijänoikeudellisista asioista.

Ornamo toimitti kannanottonsa työryhmälle, jonka opetus- ja kulttuuri-, työ- ja elinkeino- ja sosiaali- ja terveysministeriöt asettivat viime vuonna kartoittamaan esteitä luovan osaamisen hyödyntämiselle.

Professori **Anne Brunilan** vetämä työryhmän raportissa neuvonnan selkeyttäminen nousi näkyvästi esille. Työryhmä linjausten mukaisesti Tekes ja Finpro yhdistyivät vuoden 2018 alussa Business Finlandiksi. Uusi toimija kokoo saman katon alle Tekesin aiemmin hallinnoimat innovaatio- rahoitukset sekä Finpron tarjoamat kansainvälisyys-, investointi- ja matkailunedistämispalvelut.

Työryhmän esitykseen sisältyy myös ehdotus luovien alojen rahoitusinstrumenttien uudistamisesta, minkä parissa Ornamo jatkaa työskentelyä myös vuonna 2018.

”Sisustusarkkitehdit ovat rakennetun ympäristön asiantuntijoita”

Sisustusarkkitehdit SIOa ja Ornamoa kuultiin asiantuntijoina Aalto-yliopiston koulutus uudistuksessa, joka koskee sisustusarkkitehtuurin ja kalustesuunnittelun koulutusta. Järjestöt puoltavat muutosta, joka asemoisi sisustusarkkitehdit entistä selvemmin rakennetun ympäristön asiantuntijoiksi yhdessä arkkitehtien ja maisema-arkkitehtien kanssa.

Koulutus uudistuksessa sisustusarkkitehtuurin koulutus siirtyisi arkkitehtuurin laitokselle omaksi opinto-ohjelmakseen arkkitehtuurin ja maisema-arkkitehtuurin rinnalle. Uudistus tarkoittaisi nykyisen Product and Spatial Design -maisteriohjelman jakautumista kahteen ohjelmaan. Tuotesuunnittelu ja materiaalilähtöiseen esinesuunnitteluun liittyvät sisällöt jäisivät muotoilun laitokselle, kun taas tila- ja kalustesuunnittelu siirtyisivät arkkitehtuurin laitokselle.

Muotoilun korkeakoulutuksen kansallista strategiaa tarvitaan

Tarve muotoilualan korkeakoulutuksen valtakunnalliseen koordinointiin nousi vuoden aikana esille, kun Lahden ammattikorkeakoulun Muotoiluinstituutti kertoi päätöksestään lopettaa muoti- ja vaatetus suunnittelun sekä korumuotoilun pääaineet. Uutena suuntausvaihtoehtona oppilaitoksessa aloitti puettava muotoilu.

Ornamo painottaa muutostilanteissa alan koulutuksen koordinoimisen tärkeyttä. Tilannetta on tarkasteltava valtakunnallisesti. Ornamon ja alan korkeakoulut käynnistivät vuoden aikana yhteistyön muotoilun korkeakoulutuksen kansallisen strategian luomiseksi.

Kuva: Johan Palmén

Lahden Muotoiluinstituuttiin opiskelijoita työssään.

Ornamo-palkittu Mikko Koivisto saa onnitteluja Ornamon hallituksen puheenjohtaja Kristian Keinäselältä ja varapuheenjohtaja Päivi Tahkokalliolta Designmuseolla järjestetyssä palkintojuhlissa.

Mediassa huomioitua

Yle Uutiset 3.3.2017:
Asiantuntijajärjestö hämmästy
Muotoiluinstituutin leikkauk-
sista: "Emme tienneet suunnit-
elmasta mitään"

Ornamon toiminnanjohtaja **Salla Heinänen** kommentoi Muotoiluinstituutin muutoksia Ylelle.

"Suomeen tarvittaisiin kansallinen korkeakoulustrategia muotoilualalle. Yhteistyöstä voi ottaa mallia tekniikan alalta, jossa vastaavaa tehdään ja strategia on olemassa."

"Jos kokonaisnäkemys puuttuu, se voi johtaa siihen, että samaan aikaan opetusta leikataan useammalta paikkakunnalta. Tämän myötä erityisesti taideteollisille, kädentaiteita ja materiaalituntemusta vaativille aloille voi tulla suuri vaje."

Tekniikka & Talous 11.9.2017:
Punainen tupa
ja perunamaa 2.0

Ornamon taideasiantuntija **Anna Rikkinen** avaa blogissaan Rakennetun omaisuuden tila ROTI 2017 -asiantuntijareportin tuloksia, joiden mukaan suuri osa luovien alojen potentiaalista on yhä edelleen täysin hyödyntämättä rakentamisessa

"Suunnittelun, arkkitehtuurin, muotoilun ja taiteen avulla voidaan parantaa rakennetun ympäristön laatua ja palvelukykyä sekä ratkaista muutosilmiöiden tuomia haasteita. Samalla koko rakennusprosessi kaipaa uudelleenmuotoilua käyttäjän näkökulmasta."

Talouselämä 24.4.2017:
"Suomalaisyrietykset
ymmärtävät todella hyvin
palvelumuotoilua"

Ornamo-palkittu **Mikko Koivisto**, palvelumuotoilun pioneeri kertoi Talouselämän haastattelussa palvelumuotoilun muuttumisesta yhtä strategisemmaksi.

"Käyttäjälähtöiseen suunnitteluun perustuva palvelumuotoilu sidotaan yhä tiukemmin osaksi asiakasyrityksen ydinliiketoimintaa."

HS MieliPide 2.10.2017:
Palvelumuotoilija on
korkeasti koulutettu
ammattilainen

Ornamon toiminnanjohtaja **Salla Heinänen** ja Ornamon-palkittu **Mikko Koivisto** ottivat kantaa palvelumuotoilun suosiota käsittelevään juttuun.

"Palvelumuotoilija on korkeasti koulutettu ammattilainen, joka tarvitsee ammatissaan laajaa poikkitieteellistä osaamista. Palvelumuotoilijan on hallittava esimerkiksi käyttäjätutkimus, liiketoiminnan kehittäminen ja muotoilun perinteiset taidot, kuten visualisointi."

Helsingin Sanomat 9.9.2017:
Vanha kuva suomalai-
sista designista murtuu
- Mitä kaikkea design
on nyt?

Toimittaja **Hannu Pöppönen** arvioi Ornamon ja Designmuseon juhlanäyttelyä HS:n jutussa.

"Designmuseon näyttely ei ole helppo eikä täydellinen, mutta se on kelpo alku [muotoilun muutoksen tarkastelulle]. Taideteollista muotoilua ja sen perinnettä

väheksymättä muotoilun uudenlaiset sovellustavat vaikuttavat elämäämme nyt ja tulevaisuudessa paljon suuremmin.”

The Crisis Management Initiative (CMI) 15.9.2017:

Pragmatism, light and nature: How Finnish design contributes to peacemaking?

Creative director and writer **Heini Leh-tinen**, one of the six curators at Ornamo's and Design museum's jubilee exhibition, interviewed **Itonde Kakoma**, CMI's Head for Sub-Saharan Africa, about the intersections between peace and design. The event launched Ornamo's and Design Museum's series of six discussions with curators.

Kauppalehti 1.12.2017:

Muotoilualan yrityksillä on positiiviset odotukset

Kauppalehti uutisoi Ornamon suhdannekatsauksesta, jonka mukaan muotoilualan yritykset ovat halukkaampia kasvamaan kuin pk-yritykset keskimäärin.

Voimakkaasti kasvavia on sekä muotoilualan yrityksistä että pk-yrityksistä yli 11 prosenttia, mutta muotoilualalla yli 60 prosenttia aikoo kasvattaa markkinaosuuksiaan, jos siihen vain on mahdollisuuksia. Kaikista pk-yrityksistä näin sanoo 40 prosenttia.

Ilta-Sanomien 29.11.2017:
Suomi 100 jakaa vaate-suunnittelijoiden mielipiteet: "Juhlapukeutumisessa pihistellään" – tätä on luvassa Linnan juhlissa

Jutun taustalla on Ornamon vaate- ja korusuunnittelijajäsenilleen tekemä kysely, jossa selvitettiin suomalaisen suunnittelun arvostusta itsenäisyyden juhluvuonna.

"Suomalaissuunnittelijat suhtautuvat Suomen 100-vuotisjuhlintaan pääosin myönteisesti. Suomalaisen muodin arvostus saa suunnittelijoilta kuitenkin myös kritiikkiä."

Kiinnostavia avauksia Ornamon blogissa

- Ornamon projektipäällikkö Petra Ilonen: Kiinaan vai ei, siinä pulma!
- Tuomas Manninen, Yksikönpäällikkö, design & asiakaskokemus, OP: Muotoilun hyödyt mitataan monella tasolla
- Suunnittelija, Ornamon hallitusjäsen Hanna-Kaisa Alanen: Pitäisikö meidän ymmärtää muotia paremmin?
- Keramiikkataiteilija, Taiteilijat O:n puheenjohtaja Mia Kallio: Viimeinen sammuttaa uunin – mikä on suomalaisen keramiikkataiteen tulevaisuus?
- Co-designer Jari Koskinen: Co-designer rakentaa asiantuntemusta dialogista
- Opteam Luovan asiakkuusjohtaja Elina Yrjölä: Ota riski, rekrytoi muotoilija

4 315

SEURAAJAA ORNAMON
FACEBOOK-SIVULLA
3 473 VUONNA 2016

1 908

SEURAAJAA ORNAMON
TWITTER-TILILLÄ
1 494 VUONNA 2016

241 837

KÄYNTIÄ ORNAMON
NETTISIVULLA
219 189 VUONNA 2016

Kuva: Jenna Heino

VAIKUTTAVUUTTA HANKKEILLA

Kiinnostus muotoiluun, taiteeseen ja muotoiluajatteluun näkyi vuoden aikana Ornamon monialaisissa hankkeissa. Ornamo edisti hankkeillaan jäsentensä ja muotoilualan osaamista: sopimuskysymykset, aineettomien oikeuksien hyödyntäminen, työelämävalmennus, muotoilukasvatuksen edistäminen ja rakennetun ympäristön parantaminen taiteen ja muotoilun keinoin olivat keskeisiä hankkeiden sisältöjä.

Ornamo on haluttu hankekumppani. Muotoiluajattelu kiinnostaa useita eri aloja asiakaslähtöisyyden kasvatessa suosiotaan. Muotoilualan käytännöistä halutaan oppia.

Design <3 Teknologia-seminaarissa nähtiin esimerkkejä muotoilun ja teknologian tuottamista innovaatioista.

Design or Die: osaamista immateriaalioikeuksista

Ornamon, Lahden ammattikorkeakoulun, Lapin yliopiston ja Aalto-yliopiston ESR-rahoitteinen yhteishanke kartuttaa muotoilualan yrittäjien ja ammattilaisten osaamista aineettomien oikeuksien hallitsemisesta ja hyödyntämisestä.

TULOKSET 2017

- Yhteensä 12 koulutusta opiskelijoille, opettajille sekä muotoilualan yrittäjille ja ammattilaisille Helsingissä, Hämeenlinnassa, Järvenpäässä, Lahdessa, Rovaniemellä ja Turussa.
- Ornamon lakimies on jakanut säännöllisessä puhelinneuvonnassaan neuvoja paitsi aineettomien oikeuksien suojaamisesta, myös sen hyödyntämisestä osana liiketoimintaa.

MERKITYS

Muotoilualan koulutuksen tulee vastata työelämän ja yhteiskunnan muutuviin tarpeisiin. Muotoilun tuottama aineeton arvo on yhä merkittävämpää suhteessa hiipuvaan aineelliseen arvonluontiin, mikä tuo muotoilijoille uusia osaamistarpeita.

Hankkeen mahdollistamien koulutusten ja neuvonnan tavoitteena on, että korkeakoulujen tietotaso immateriaalioikeuksista kasvaa. Valmistuvat ja ammatissa toimivat muotoilijat osaavat luoda IPR-strategian ja hyödyntää sitä omassa toiminnassaan.

Kuva: Jussi Lehtonen

Muotoilun sopimuskäytäntöjen kehittämisen ja koulutushanke: sopimusopas julki

Hankkeessa kehitetään muotoilualan sopimuskäytäntöjä sekä parannetaan muotoilijoiden osaamista ja edellytyksiä hyödyntää sopimuksia omassa toiminnassaan. Hanketta rahoitti opetus- ja kulttuuriministeriö ja se päättyi vuonna 2017.

TULOKSET 2017

- [Muotoilijan yhteistyösopimusopas](#) julkaistiin kesällä. Oppaassa käydään konkreettisten esimerkkien avulla läpi tyypillisimpiä sopimusehtoja, jotka yhteistyösopimuksissa kannattaa ottaa huomioon.

MERKITYS

Sopiminen on muotoilijan työssä keskeistä. Yhteistyösopimusten merkitys on lisääntynyt viime aikoina uudenlaisten työn ja yrittämisen muotojen myötä. Muotoilijan ammattikuvaa monipuolistuu ja muuttuu. Työnkuva ja yhteistyön ehdot räätälöidään entistä useammin projektikohtaisesti, mikä vaatii osaamista sopimuskäytännöistä.

Kevään 2018 Design Week Kuopiota ennakoiva Pre-tapahtumapäivä keräsi yhteen reilut 60 alueen muotoilijaa ja luovan alan tekijää. Ornamon lakimies Iiris Adenius luennoi tilaisuudessa muotoilijan aineettomista oikeuksista. Luento oli osa Design or Die -hanketta.

Muotoilutyön uudet muodot -hanke antoi tietoa työelämästä

Muotoilutyön uudet muodot -hankkeessa joukko muotoilijoita osallistui syksyllä 2016 työelämävalmennuksiin. Valmennusten analysoinnista ja mallintamisesta muodostuva hanke kartoitti muotoilualan näkökulmaa tulevaisuuden työhön.

Ornamo, henkilöstöpalveluyritys Opteam sekä uutis- ja sisällöntuotantoyhtiö Mediahub Helsinki toimivat hankkeessa yhteistyössä kokeillakseen uudenlaista työllistymisen mallia luovalle alalle. Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitra oli mukana projektissa tutkimassa uutta työllistymismallia ja kehittämässä menetelmiä, joita voidaan hyödyntää myös muilla aloilla. Hankkeen tulokset julkistettiin keväällä 2017.

TULOKSET

- Valmennuskokeilu korosti sitä, että avoin asenne monenlaisia työmahdollisuuksia kohtaan on osa ammattiosaamista. Halu ja motivaatio muokkautua aina uusiin tiimeihin ja töihin on keskeistä. Se vaatii ammatti-identiteetiltä joustavuutta.
- Persoonan merkitys työllistymisessä on nousemassa yhä tärkeämmäksi, tutkinnon ja kouluosaamisen ohi. Resilienssi, selviytymis- ja sopeutumiskyky yllättävissä muutostilanteissa, on keskeistä.
- Valmennusryhmään osallistujista erottui neljä profiilia sen mukaan, kuinka luottavaisesti he suhtautuivat työtulevaisuuteensa muuttuvilla työmarkkinoilla. Työvalmennuksia suunniteltaessa näyttää järkevältä suunnitella valmennuksen sisältö sen mukaan, kuinka paljon osallistujat luottavat omaan kykyihinsä tulevaisuudessa.
- Suuri osa valmennettavista muotoilijoista koki oman osaamisensa ja palvelutarjontansa sanoittamisen vaikeaksi. Agenttitoiminnan aktivoiminen muotoilualalle tai muiden myynnin ulkoistamisen tapojen kartoittaminen tunnistettiin hankkeessa tärkeäksi.

MERKITYS

Osaaminen ja ammatti-identiteetti ovat muotoilualalla muutoksessa. Työelämän käytäntöjä ja yhteiskunnan rakenteita on siis syytä kyseenalaistaa. Hanke tarjosi arvokasta pohjaa sille, miten Ornamo voi parhaiten palvella jäseniään tulevaisuuden työelämässä.

Tarve vaikuttaa muotoilualan koulutukseen nousi hankkeessa keskeisesti esille. Ornamon ja korkeakoulut aloittivat yhteistyön koulutuksen koordinoimiseksi hankkeen jälkeen.

City Drivers: Luovan osaamisen myynti ja ostaminen vaivattomaksi

Ornamon, Laurea-ammattikorkeakoulun, Tampereen ammattikorkeakoulun ja Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun yhteishankkeessa laajennetaan luovan alan toimijoiden ammatillista osaamista palvelumuotoilukoulutuksen avulla. Syksyllä 2017 käynnistyneessä EU-rahoitteisessa hankkeessa järjestetään maksutonta koulutusta sekä yhteiskehittämisen työpajoja ja seminaareja, joissa kehitetään uusia liiketoimintaratkaisuja palvelumuotoilun avulla.

Ornamon vastuulla hankkeessa on luovien hankintojen kouluttaminen.

MERKITYS

Luovan alan tekijät eivät aina työllisty koulutustaan vastaaviin työtehtäviin. Työmahdollisuuksia on etsittävä ja löydettävä myös oman alan ulkopuolelta.

Hankkeessa on tavoitteena luovan osaamisen ostamisen ja tarjoamisen edistäminen mm. julkisten hankintojen ja yhteissuunnittelun avulla.

Muotoilukasvatus uudistaa peruskoulua

Ornamon ja Designmuseon Muotoilukasvatus kouluihin -hankkeessa 2015–2017 pilotoitiin muotoilun menetelmiä opetuksessa sekä luotiin muotoilukasvatuksen opetusmateriaaleja koulujen käyttöön. Hanke on toiminut Helsingin kulttuurikeskuksen rahoituksella, yhteistyössä kaupungin opetusviraston kanssa. Kokeilualustana ovat toimineet Muotoilun Skidiakatemia -iltapäiväkerhot, joita on järjestetty helsinkiläiskouluissa 3.-6.-luokkalaistalle. Opettajina ovat toimineet ornamolaiset muotoilijat muotoilun eri osa-alueilta.

TULOKSET

325 lasta

Skidiakatemia-iltapäiväkerhoihin osallistuneet lapset 2010–2017

2 000 osallistujaa

Muotoilun Skidiakatemia -tapahtumissa (Helsinki Design Week Lasten viikonloppu, arkkitehtuuri- ja muotoilutapahtuma Tulevaisuuden rakentajat, muut tapahtumat)

9 opettajaa

Opettajina kerhoissa palvelumuotoilija Laura Euro, tekstiilisuunnittelija Silvia Di Iorio, teollinen muotoilija Aino Kiviranta, vaatesuunnittelija Marika Lehti, muotoilija Juhana Myllykoski, korumuotoilijat Anna Heino ja Sanna Nuutinen sekä sisustusarkkitehdit Maria Riekkinen ja Natalia Ritari.

11 koulua

Kannelmäen peruskoulu, Malminkartanon ala-asteen koulu, Pelimannin ala-aste (yhdistynyt Kannelmäen peruskouluun), Herttoniemen ala-asteen koulu, Soinisen koulu (yhdistynyt Pukinmäen peruskouluun), Töyrynummen ala-aste (yhdistynyt Suutarinkylän peruskouluun), Koskelan ala-asteen koulu, Länsi-Pasilan ala-asteen koulu, Pihkapaiston ala-aste, Arabian peruskoulu ja Snellmanin ala-asteen koulu.

Opetusmateriaali

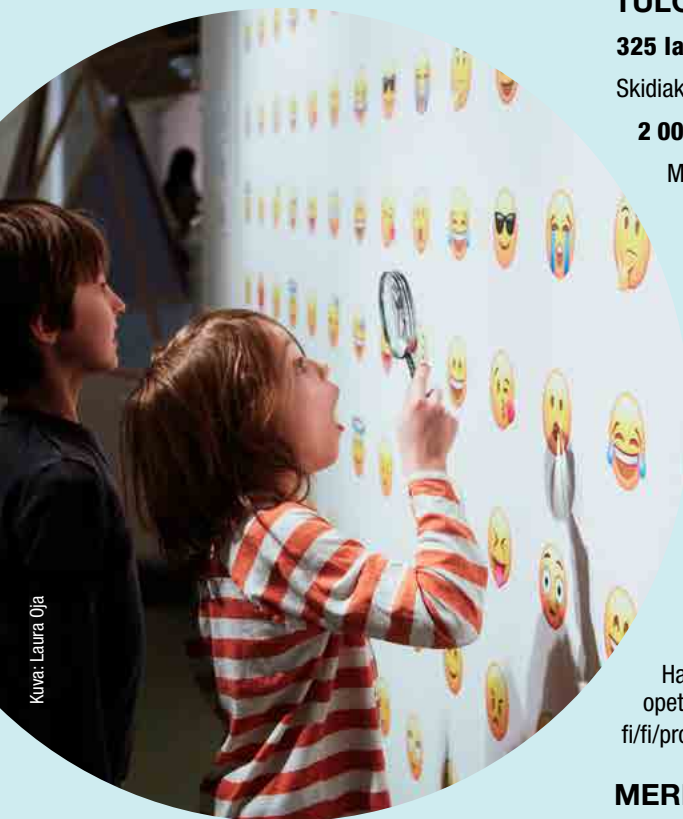
Hankkeessa on tuotettu opetusmateriaalia, jota opettajat voivat hyödyntää omassa opetuksessaan ja soveltaa eri oppiaineisiin. Opetusmateriaalit kootusti: www.ornamo.fi/fi/projekti/muotoilun-skidiakatemia/

MERKITYS

Ongelmanratkaisuun perustuva muotoilukasvatus tarjoaa käytännön toteutusmallin vuonna 2016 uudistuneeseen peruskoulun opetussuunnitelmaan, jossa oppilas nähdään aktiivisena toimijana.

Uuden opetussuunnitelman mukaisesti opetuksessa korostuvat entistä enemmän ilmiöiden tarkastelu ja monialaiset oppiskokonaisuudet. Muotoilukasvatuksessa keskeistä on ongelmalähtöinen luova ajattelu ja empatia sekä ekologisesti ja eettisesti kestävä elinympäristön kehittäminen ja kriittinen kansalaisuus.

Muotoilukasvatuksessa oppilaita ohjataan miettimään ympäristöä myös palvelukokemuksen näkökulmasta. Heidät saadaan innostumaan lähiympäristön, vaikkapa oman koulun, ruokakaupan tai liikenneopasteiden tarkastelusta.

Kuva: Laura Oja

Tokaluokkalaiset Jalo Jokelainen ja Tomas Karhapää tutkivat Designmuseon California-näyttelyn hymiöseinää Skidiakatemia-kerhossa.

Rakennetun omaisuuden tila – ROTI 2017: luovasta suunnittelusta ratkaisuja muutosilmiöihin

ROTI on joka toinen vuosi tehtävä asiantuntija-arvio rakennetun omaisuuden tilasta. Se tarjoaa puolueetonta tietoa ja näkemyksiä asiantuntijoille, päätöksentekijöille ja kansalaisille.

ROTI 2017 kiinnittää erityistä huomiota siihen, miten luovien alojen osaamista on hyödynnetty rakennetussa ympäristössä. Työskentelyyn nostettiin ensimmäistä kertaa mukaan arkkitehtuuri, suunnittelu, muotoilu ja taide omaksi asiantuntijapaneeliksi rakennetun ympäristön kokonaistilaa arvioitaessa. Ornamo oli vaikuttamassa uuden asiantuntijapaneelin syntymiseen yhdessä alan muiden toimijoiden kanssa.

TULOKSET

- Laajaa huomiota saanut ROTI 2017 -raportti tuo esille luovien alojen potentiaalia rakentamisessa ja yhdyskuntien kehittämisessä.
- Ornamo herätti vuoden aikana keskustelua luovan suunnittelun roolista rakennetun ympäristön kehittämisessä. Keskustelutilaisuuksia järjestettiin Helsinki Design Weekillä, Helsingin kaupunkisuunnittelumessuilla ja Designmuseolla. Niiden kautta toteutettiin hankkeen tavoitteita: muotoilijoiden ja taiteilijoiden työnkuvan laajeneminen sekä yhteistyön ja työpaikkojen luominen alalle.

MERKITYS

Kiinteistö- ja rakennusalaan vaikuttavat tällä hetkellä keskeisesti useat voimakkaat muutosilmiöt, joiden ratkaisemiseen ja hyödyntämiseen luova suunnittelu tarjoaa keinoja. Niukkenevät resurssit ja kiristynyt talous luovat tarvetta esimerkiksi tilojen käytön monipuolistamiseen niin julkisissa kuin yksityissäkin organisaatioissa. Muotoilu- ja palveluiden avulla voidaan tehostaa tilojen käyttöastetta sekä luoda uudenlaisia tila- ja palvelukonsepteja.

Kierrätysmetalli taipuu teollisen muotoilijan yrityksessä muun muassa tasoiksi ja hyllyiksi. Paula Karvosen Peltin Oy tekee projekteja metalli-, teräs-, pelti- ja rautatyöryitysten kanssa.

Visuaalisen taiteen kotimarkkinoiden kehittäminen

Ornamo on tiivistänyt vuoden aikana yhteistyöstään Galleristit ry:n ja Framen kanssa visuaalisen taiteen kotimarkkinoiden kehittämiseksi. Kumppanit hakivat yhdessä opetus- ja kulttuuriministeriöltä rahoitusta markkinoiden ja toimijoiden kehittämiseksi. Rahoitusta ei myönnetty. Uusien yhteistyömahdollisuuksien kartoitus jatkuu vuonna 2018.

Ornamo on tehnyt aiheen parissa vaikuttamistyötä **Anne Brunilan** perustamassa luovien alojen työryhmässä. Työryhmä on nostanut esiin visuaalisen taidealan rahoitus- pohjan laajentamisen. Lisäksi Ornamon taideasiantuntija **Anna Rikkinen** on tuonut kulttuuriministeriön pyöreän pöydän tilaisuudessa esille luovan alan kohtaamia haasteita sekä esittänyt luovia aloja neuvontapalveluiden selkeyttämistä. Vuonna 2018 vaikuttamistyö jatkuu luovan alan rahoitusinstrumenttien kehittämisellä.

Muotoilualan koulutuksen kehittäminen

Muotoilun valtakunnallisen korkeakoulutuksen kehittämistoimenpiteet vaativat kokonaiskoordinoitua tilanteessa, jossa muotoilijan ammattikuva on suuressa muutoksessa ja kulttuurialan koulutukseen kohdistuu taloudellisia haasteita.

Ornamon ja korkeakoulut hakivat vuonna 2017 opetus- ja kulttuuriministeriöltä rahoitusta hankkeelle, jossa kootaan valtakunnallinen muotoilun profiilikartta ja perustetaan muotoilun korkeakoulutuksen kansallinen yhteistyöryhmä ja luodaan yhteinen strategia. Hanke toteutuu vuonna 2018.

Kansallinen keramiikka näyttely – IAC konferenssi 2020

Vuoden 2017 valmisteltiin Ornamon osallistumista kansainvälisesti merkittävään keramiikkanäyttelyyn ja konferenssiin, jotka järjestetään Rovaniemellä ja Posiolla 2020.

Näyttely

- Esittelee korkeatasoisen kokonaisuuden suomalaista nykykeramiikkaa globaalissa kontekstissa
- Luo uusia yhteistyö- ja verkostoitumismahdollisuuksia kansainväliselle kentälle
- Tuo esiin teknologista, kulttuurista sekä sosiaalista muutosta muotoilun ja taiteen näkökulmasta
- Toimii vaikuttamisen välineenä tuomalla esiin alan ajankohtaisia ilmiöitä ja projekteja, kuten keramiikka-alan ammatillisten toimintaedellytysten kehittäminen

Ornamon kipinähankeet

- Pilottihanke hyvän senioriasumisen kehittämiseksi / Ulla-Maija Vikman ja työryhmä
Hanke on saanut Ornamon Kipinärahaa vuonna 2013 ja se jatkuu vuonna 2018.
- Suunnittelukilpailu ja pilottihanke tapahtumaruokailun kehittämiseen pakkausmuotoilun avulla / Janne Asikainen ja työryhmä
- Start Design Trade -hanke / Sari Niiniluoto
- Hankkeet ovat saaneet Ornamon Kipinärahaa vuonna 2015 ja ne jatkuvat vuonna 2018.

Kuva: Johan Palmén

Lahden Muotoiluinstituutin opiskelija työssään.

Kuva: Eeva Suoranta

Ornamon ja Designmuseon näyttelyssä pohdittiin materiaalien tulevaisuutta. Esillä oli mm. erilaisia puusta tehtyjä raaka-aineita.

TOIMINTA- YMPÄRISTÖ 2017

Muotoilualan kasvu keskittyy viime vuosien tapaan yhä enemmän muotoilupalveluja tarjoaviin suunnitteluyrityksiin. Perinteisen muotoilutuotteita valmistavan teollisuuden liikevaihto jatkaa laskuaan samalla, kun muotoilu laajenee uusille toimialoille.

Muutosten keskellä muotoilualan näkymät näyttävät myönteisessä valossa.

Noin 61 prosenttia Ornamon vuoden 2017 suhdannekyselyihin osallistuneista yrittäjistä kertoi kesäkuussa, että niiden liikevaihto kasvoi edellisen vuoden vastaavasta ajankohdasta. Liikevaihdon pienenemisestä ilmoitti vain viisi prosenttia vastaajista. Kehityksen suunta on selkeä, sillä viime vuonna liikevaihdon supistumisesta kertoneita oli lähes neljännes yrityksistä.

Muotoilualan yritykset kerryttivät liikevaihtoa yhteensä 3,23 miljardia euroa vuonna 2015. Vuotta aiemmin vastaava luku oli 3,1 miljardia.

Alan kasvuhakuisuus on nousussa: Voimakkaasti kasvuhakuisia yrityksiä oli Ornamon vuoden 2017 suhdannekyselyssä enemmän kuin joka kymmenes vastanneista ja mahdollisuuksien mukaan kasvavia yrityksiä oli kyselyihin vastanneista yli 60 prosenttia. Tämä on enemmän kuin koko pk-yrityskentässä keskimäärin.

Työllisyysnäkymät positiivisia

Ala työllisti 19 420 henkilöä. Alan työllisyysaste on laskenut ja yritysten vaihtuvuus kasvanut. Vuonna 2012 yritysten työllisyys oli kokovuosityöllisyyden käsitteellä mitattuna 22 100 henkilöä.

Laskua selittää valmistavan teollisuuden väheneminen, jota palveluliiketoiminnan kasvu ei kompensoi. Valmistava teollisuus on ollut laskussa koko tarkastelujakson 2007 – 2015. Muotoilun palveluyritykset ovat kuitenkin kasvaneet ja tuoneet alalle työpaikkoja.

Digitaalisen muotoilun alalla, joka oli ensimmäistä kertaa mukana tarkastelussa Ornamon vuoden 2017 suhdannekatsauksessa, työllisten määrä vuonna 2015 oli 29 176 henkeä. Määrässä ovat mukana tietokonepelien ja ohjelmistojen kustantamisen sekä ohjelmistojen suunnittelun ja valmistuksen parissa työskentelevät.

Yleisesti ottaen muotoilijoiden työttömyystilanne on muihin suunnittelualoihin verrattuna keskimääräistä korkeampi. Työttömyysaste oli työ- ja elinkeinoministeriön tilastojen mukaan 15 prosenttia vuonna 2015. Muotoilijoiden työttömyys on kasvanut noin prosentin vuosivauhtia.

Laskusuunnassa olevista työllisyysnäkymistä huolimatta odotukset alan työllisyysnäkymistä näyttävät hyviltä. Ornamon työmarkkinatutkimuksen vastaajista 75 prosentti piti työpaikkansa säilymistä täysin tai melko varmana. Irtisanomisia ja lomautuksia pelkäävien osuus on pienentynyt selvästi edellisestä vuodesta erityisesti irtisanomisia pelkäävien osalta.

Muotoilun ala moninaistuu

Alan toimintaympäristössä jatkuu murroskausi, jossa muotoilun käyttö laajenee uusille aloille. Muotoilun keinoin ratkaistaan yhtä uudenlaisia haasteita ja alalle tulee uusia ammattilaisia muilta suunnittelun aloilta. Tulevaisuudessa muotoilu kattaa luovaa suunnittelua entistä laajemmin – jo nyt on nähtävissä kehitys, jossa esimerkiksi digitaalinen suunnittelu, mainos- ja markkinointiala sekä kaupunkisuunnittelu ja arkkitehtuuri lähentyvät muotoilun alaa. Samanaikaisesti perinteiset taideteolliset alat kehittyvät uuden teknologian ja materiaalikehityksen myötä.

Muutokset näkyvät alan moninaistumisena ja kilpailun kiristymisenä. Monen eri alan koulutetut ammattiosaajat haastavat muotoilualan koulutettuja tilanteessa, jossa osaaminen ja työllistyminen eivät ole enää riippuvaisia koulutuksesta tai tutkinnosta. Työelämä muuttuu nopeasti ja laaja-alaisella osaamisella työllistyy erilaisiin tehtäviin. Muutosten huomioiminen alan korkeakoulutuksessa on entistä keskeisempää.

IHMISET, ORGANISAATIO JA TALOUS

Ornamossa oli vuoden 2017 lopussa 2 588 jäsentä.

Jäsenistö koostuu muotoilualan korkeakoulutetuista ammattilaisista. He työskentelevät muun muassa sisustusarkkitehtuurin, teollisen muotoilun, kaluste-, tekstiili- ja vaatesuunnittelun, pakkaussuunnittelun, palvelumuotoilun, muotoilukasvatuksen, digitaalisen suunnittelun sekä taidekasityön ja taiteen aloilla.

Ornamossa toimi vuonna 2017 seuraavat jäsenjärjestöt ja intressiryhmät: Sisustusarkkitehdit SIO ry, Teolliset muotoilijat TKO, Tekstiilitaiteilijat TEXO ry, Muotitaitelijat MTO, Taiteilijat O ry sekä keraamikkojen intressiryhmä.

Ornamon jäsenmäärä kasvoi vuoden 2017 aikana 112 jäsenellä. Ornamossa oli 1.1.2017 jäseniä 2 476, joista varsinaisia jäseniä 1665 (67 %), opiskelijoita 423 (17 %), vapaajäseniä 356 (15 %) ja kunniajäseniä 32 (1 %). 31.12.2017 jäseniä oli 2 588, joista varsinaisia jäseniä 1730 (67 %), opiskelijoita 453 (18 %), vapaajäseniä 367 (14 %) ja kunniajäseniä 38 (2 %).

Ornamon hallitus

Ornamo ry:n hallitus kokoontui vuoden 2017 aikana seitsemän kertaa. Hallituksen puheenjohtajana toimi teollinen muotoilija Kristian Keinänen ja varapuheenjohtajana teollinen muotoilija Mari Siikonen sekä strategisen muotoilun asiantuntija Päivi Tahkokallio.

Hallitusjäsenet

- pj. Kristian Keinänen, teollinen muotoilija
- vpj. Mari Siikonen, teollinen muotoilija
- vpj. Päivi Tahkokallio, strategisen muotoilun asiantuntija
- Hanna-Kaisa Alanen, suunnittelija
- Pekka Paikkari, taiteilija
- Kirsti Saarikorpi, korumuotoilija, kultaseppä
- Lars Rähä, sisustusarkkitehti SIO
- Laura Isoniemi, tekstiilitaiteilija
- Elina Katajamäki, sisustusarkkitehti SIO

Ornamon henkilökunta

Vuonna 2017 Ornamolla työskenteli päätoimisesti 10 henkilöä.

- Toiminnanjohtaja VTM Salla Heinänen
- Talous- ja hallintosihteeri vestonomi AMK, merkonomi Katri Wahlström syyskuuhun asti
- Talous- ja hallintosihteeri, Taloushallinnon AT, Sari Vesanen, syyskuusta lähtien
- Viestintäpäällikkö sisustusarkkitehti, valt. yo Elina Perttula (äitiyslomalla 1.3.2016 alkaen)
- – sijaisena viestintäpäällikkö YTM Johanna Lassy-Mäntyvaara
- Viestinnän asiantuntija FM Jenna Heino
- Asiantuntija B.Des, artonomi AMK Anna Rikinen
- Lakimies KTM, OTM Iiris Adenius
- Markkinointikoordinaattori TaM Minna Borg,

myös Sisustusarkkitehdit SIO ry:n pääsihteeri

- Projektipäällikkö TaM Petra Ilonen
- Projektipäällikkö TaM Kaisa Logren
- Opiskelijatoiminnan koordinaattori HuK Saara Argillander
- Harjoittelija Henna Laitinen, Lahden ammattikorkeakoulu, Muotoiluinstituutti
- Harjoittelija Daniel Palatz, Lahden ammattikorkeakoulu, Muotoiluinstituutti

Sääntömääräiset kokoukset

Sääntömääräinen kevätkokous pidettiin Ornamon toimistolla 30.3.2017. Paikalla oli neljä äänivaltaista jäsentä sekä kaksi muuta osallistujaa. Valtakirjalla edustettuja jäseniä ei ollut paikalla. Kokouksessa käsiteltiin sääntömääräiset asiat sekä vuoden 2016 toimintakertomus ja tilinpäätös.

Toimintakertomus hyväksyttiin ja tilinpäätös vahvistettiin. Hallitukselle sekä muille vastuuvollisille myönnettiin vastuuvapaus.

Sääntömääräinen syyskokous pidettiin 2.11.2017 Marimekon toimitiloissa Herttoniemessä. Läsnä oli 19 äänivaltaista jäsentä 19 jäsentä edustettuna valtakirjalla sekä toimistolta puhe- ja läsnäolo-oikeutettuna neljä henkilöä. Ennen syyskokousta Marimekon viestintäpäällikkö Asta Halme kertoi Marimekon toiminnasta ja esitteli Marimekon painon tiloja.

Kokouksen puheenjohtajaksi valittiin yksimielisesti Eeva Mäkinen ja kokouksen sihteeriksi Salla Heinänen. Kokouksessa käsiteltiin sääntömääräiset syyskokousasiat sekä toimintasuunnitelma ja talousarvio vuodelle 2018.

Vuosikokous päätti hallituksen ehdotuksesta, että Ornamon hallituksen ko-

oonpano vuonna 2018 on puheenjohtaja ja kahdeksan hallituksen jäsentä. Koska hallituksen jäsenistä erovuorossa on viisi ja yksi henkilö on eronnut hallituksesta kesken kauden, valitaan hallitukseen kuusi henkilöä. Hallituksessa jatkaa ennestään kaksi henkilöä.

Vuosikokous valitsi Ornamon hallitukseen kaksi henkilöä 2-vuotiskaudeksi ja kaksi henkilöä 1-vuotiskaudeksi. Näin päästään tilanteeseen, jossa joka toinen vuosi vaihtuu neljä henkilöä ja joka toinen neljä henkilöä. Täten hallituksen vaihtorytmi on vuosittain sama.

Ornamon hallitukseen valittiin 1-vuotiskaudeksi muotoilija Taina Laaksonen Tampereelta ja sisustusarkkitehti SIO Lars Rähä Espoosta sekä 2-vuotiskaudeksi suunnittelija Hanna-Kaisa Alanen Helsingistä, johtava asiantuntija Mari Siikonen Helsingistä, strategisen muotoilun asiantuntija Päivi Tahkokallio Rovaniemeltä ja muotoilija Mikko Kutvonen Helsingistä.

Vuosikokous valitsi vuoden 2018 varsinaiseksi tilintarkastajaksi Arto Sopasen (KHT) ja hänen varajäsenekseen Petteri Valkosen (KHT) sekä varsinaiseksi tilintarkastajaksi Virva Haltosen KTM ja hänen varajäsenekseen sisustusarkkitehti SIO Päivi Bergrothin.

Kokouksen alussa Ornamon puheenjohtaja Kristian Keinänen kertoi muotoilualan murroksesta ja sen vaikutuksista Ornamon toimintaan ja edustavuuteen sekä esitteli Ornamon perjantaina 3.11.2017 käynnistettävää neuvoo-antavaa sähköisen nimiäänestyksen. Sen tarkoituksena on kartoittaa jäsenten näkemyksiä mahdollisesta nimenmuutoksesta.

Jaostot, toimikunnat ja työryhmä

Stipenditoimikunta

- Anette Hackmann
- Jouni Kivelä
- Katriina Lankinen
- Anne-Mari Pahkala
- Janna Syväoja

Taidejaosto

- Leena Mäki-Patola
- Veera Tamminen
- Jana Vyborna-Turunen

Yritysjaosto

- Oona Colliander
- Hannu Havusto
- Minna Einiö
- Hanna Neuvo
- Laura Franck
- Virva Haltsonen
- Mari Talka

Talous ja varainhankinta

Ornamo ry:n varsinaisen toiminnan tuottoja vuonna 2017 kertyi yhteensä 1 020 400€. Opetus- ja kulttuuriministeriön toimintamääräraha oli 299 500€ sekä Gerda ja Salomo Wuorion Säätiön apuraha 100 000€. Jäsenmaksuja kerättiin n. 303 000€.

Toiminnan kokonaiskulut olivat 1 010 600€, josta suurimmat erät ovat: palkkakulut n. 420 400€, projektikulut n. 310 300€, vuokrat 53 000€, konttori ja hallinto 31 200€, viestintä 102 400€, kansainväliset ja kotimaiset jäsenmaksukulut 6 900€, asiantuntijaostopalvelut 15 700€, luottamustehtäviin liittyvät korvaukset 10 200€. Tilikauden tulos oli 9 800€ ylijäämäinen.

Residenssitoiminta

Suomen New Yorkin kulttuuri-instituutin säätiö

Säätiön käytössä on New Yorkissa kaksi ateljeeasuntoa, joihin säätiö valitsee keran vuodessa stipendiaatit. Säätiön edunsaajiin kuuluvat lisäksi SAFA ja Suomen Taiteilijaseura.

Villa Karon Ystävät ry

Villa Karo on suomalais-afrikkalainen kulttuurikeskus Beninin Grand-Popossa.

Villa Karoa hallinnoi Villa Karon Ystävät ry. Villa Karon toiminnanjohtajana toimii Linnea Olamo ja afrikkalaisena johtajana Kwassi Akpladokou. Villa Karon Ystävät ry:n jäseniä ovat mm. Ornamo, SAFA ja Suomen Taiteilijaseuran ateljeesäätiö.

Jäsenyydet kansainvälisissä järjestöissä

BEDA, The Bureau of European Design Association

Ornamon hallituksen varapuheenjohtaja Päivi Tahkokallio valittiin Euroopan muotoilujärjestöjen kattojärjestön Bedan varapuheenjohtajaksi kesällä. Tahkokallio toimii vuosina 2017 – 2019 järjestön varapuheenjohtajana ja vuosina 2019 – 2020 puheenjohtajana.

The World Design Organization (WDO)

(entinen ICSID, The International Council of Societies of Industrial Design)

WCC, World Crafts Council International, World Crafts Council Europe

IAC, International Academy of Ceramics

NNCA - Nordic Network of Crafts Associations

Säätiöt

Ornamo-Säätiö

Ornamo-säätiön hallituksen puheenjohtajana toimi Liina Blom ja varapuheenjohtajana Miia Kallio. Jäseniä olivat Karoliina Vilander, Reijo Markku, Mika Karkulahti ja Olli Happonen. Asiamiehenä toimi Iris Adenius.

Helsingin Taidehallin säätiö

Säätiössä ovat edustettuina Helsingin kaupunki, Suomen Taiteilijaseura, Taidemaalariiliitto, Suomen Taidegraafikot ry, Suomen Kuvanveistäjäliitto, Suomen Arkkitehtiliitto SAFA, Teollisuustaiteen Liitto Ornamo, Suomen Taideteollisuusyhdistys, Suomen Taideakatemian Säätiö, Suomen Taideyhdistys, Tampereen Taiteilijaseura ja Turun Taideyhdistys. Taidehallin toimintaa tukevat Helsingin kaupunki ja Opetus- ja kulttuuriministeriö. Säätiön

hallituksessa Ornamoa edusti varsinaisena jäsenenä kuvataiteilija Leenakaisu Hattunen.

Gerda ja Salomo Wuorion säätiö

Sisustusarkkitehti Lena Strömberg edustaa Ornamoa Gerda ja Salomo Wuorion säätiön hallituksessa vuosina 2016 – 2019.

Ornamon edustukset 2017

- Työ- ja elinkeinoministeriön Muotoile Suomi ohjausryhmä, Salla Heinänen
- Design From Finland -merkkitoimikunta, Kristian Keinänen
- New Yorkin kulttuuri-instituutti: varapuheenjohtaja Susan Elo, hallituksen jäsen Päivi Meuronen
- Meksiko Oaxaca -residenssi, säätiön hallitus, Paula Bello
- Forum Artisin hallitus, Anna Rikkinen
- Design Forumin hallitus, Salla Heinänen
- Kuvasto ry:n hallitus, Anna Rikkinen
- OKM:n prosenttiperiaatetta edistävä ohjausryhmä, Salla Heinänen
- OKM:n näyttelypalkkiotyöryhmän jäsen, Anna Rikkinen
- Taiteilijajärjestöjen taiteilijapoliittinen työryhmä, Anna Rikkinen
- Opetushallitus, Käsi- ja taideteollisuusalan tutkintotoimikunta, Petra Ilonen
- Design for Europe -hankkeen Suomen yhteyshenkilö, Salla Heinänen

Toimitus:

Johanna Lassy-Mäntyvaara

Taitto:

Jussi Latvala / Juju Design